

K 4304

Heroverweging 1984

Vervreemding van met
rijksmiddelen bekostigde
goederen

Deelrapport nr. 68

HEROVERWEGING VERVREEMDING VAN MET RIJKSMIDDELEN
BEKOSTIGDE GOEDEREN

Naar dit rapport kan worden verwezen als: deelrapport nr. 68, "Heroverweging vervreemding van met rijksmiddelen bekostigde goederen", Heroverweging 1984.

Rapporten zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de Centrale Directie Voorlichting van het Ministerie van Financiën, Postbus 20201, 2500 EE 's-Gravenhage.

Het Samenvattend Eindrapport van de Heroverweging 1984, waarin onder meer de samenvattingen van de verschillende deelrapporten zijn opgenomen, is binnenkort (medio maart 1985) verkrijgbaar bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, Christoffel Plantijnstraat 1, 2515 TZ 's-Gravenhage.

4.1.2	Nieuwe subsidieregelingen en voortzetting van subsidiëring	21
4.1.3	Dient een regeling ter zake van met rijksmiddelen opgebouwd vermogen middels een wet in formele zin te worden getroffen	24
4.1.4	Bestaande subsidieregelingen met voorzieningen	24
4.2	Andere oplossingsrichtingen	25
4.3	Efficiëncyoverwegingen	25
V	<u>Conclusie en aanbevelingen</u>	27
5.1	Conclusies	27
5.2	Aanbevelingen	28
VI	<u>Samenvatting</u>	30
6.1	Taakopdracht en onderzoeksopzet	30
6.2	Bevindingen	31
6.3	Voorstellen	34

- Bijlagen:
1. Vragenlijst formulier "Heroverweging Vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen.
 2. Inventarisatie "Heroverweging van met Rijksmiddelen bekostigde goederen"
 3. Verslag van de subwerkgroep juridische oplossingsrichtingen inzake Vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen.
 4. Categoriëring van voorzieningen.

I Inleiding

1.1. Onderzoeksopdracht

In de Miljoenennota 1984 is door de Ministerraad als onderwerp van heroverweging in de 4e ronde aangewezen "Vervreemding van met rijksmiddelen bekostigde goederen". Voor dit onderwerp was de volgende omschrijving vastgesteld.

"In de loop der tijd is een groot aantal organisaties opgericht mede met behulp van subsidieregelingen. Daarnaast bestaan er vele organisaties die geheel of gedeeltelijk van subsidieregelingen afhankelijk zijn. Nu de laatste tijd door een herbezinning op de subsidiestromen diverse organisaties ingrijpend van taak veranderen c.q. worden opgeheven, dan wel bedrijven die subsidie hebben ontvangen toch geliquideerd worden, rijst de vraag aan wie de resterende goederen toevallen. Soms worden ze weggeschonken of verkocht, soms is bepaald dat de overblijvende zaken aan de Staat toevallen. Vaak blijkt het toevallen aan de Staat op problemen te sluiten. In deze heroverwegingsstudie ware aandacht te besteden aan de vragen:

- a. wat gebeurt er met de resterende goederen indien een gesubsidieerd(e) instelling of een bedrijf dat subsidie heeft verkregen van taak verandert of wordt opgeheven;
- b. op welke wijze kan geregeld worden dat aan de Staat na wijzigingen/opheffing een evenredig deel van de met rijkssubsidie opgebouwde vermogensbestanddelen toekomt."

Conform de procedure van de heroverweging werd voor dit onderwerp in de 4e ronde een interdepartementale ambtelijke werkgroep ingesteld. In deze werkgroep participeerden vertegenwoordigers van de departementen van Algemene Zaken, Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (voorzitter), Justitie, Financiën, Onderwijs en Wetenschappen, Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken en Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

1.2. Taakafbakening

1.2.1. Algemeen

De onderzoeksopdracht en de daarin geformuleerde onderzoeksvragen maakten duidelijk dat het onderzoek een tweeledig karakter had. Op de eerste plaats diende te worden onderzocht in hoeverre en op welke wijze geregeld is dat met behulp van rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) bij liquidatie of taakverandering van de bekostigde organisatie terugvloeien naar de algemene middelen.

Op de tweede plaats diende de werkgroep oplossingen aan te dragen om de terugvloeiing naar de algemene middelen van de met behulp van rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) in bovengenoemde gevallen te bevorderen. In de onderzoeksopdracht ligt besloten dat het gaat om een bepaald aspect van een onvoorzien gebruik van subsidiegelden. Namelijk dat door middel van subsidie opgebouwde positieve vermogensbestanddelen terecht komen bij anderen dan het Rijk. De bestaande praktijk en wegen ter voorkoming van dit onvoorzien gebruik diende door de werkgroep te worden aangegeven.

1.2.2. Uitwerking onderzoeksvragen

Ten aanzien van de huidige praktijk, in gevallen van opheffing of taakverandering van door het Rijk bekostigde instellingen en organisaties, achtte de werkgroep de volgende vragen relevant:

- is het bij de subsidiëring mogelijk dat er door middel van subsidie opgebouwde positieve vermogens (bestanddelen) aan anderen dan het Rijk toevallen?
- in welke mate komt dit voor?
- zijn er bij de subsidieverstrekking voorzieningen getroffen, om te voorkomen dat door middel van subsidie opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) niet in evenredige mate aan het Rijk terugvloeien? (bijvoorbeeld statutaire bepalingen, bruikleen overeenkomsten, wettelijke bepalingen en subsidievoorwaarden).

- indien deze voorzieningen bestaan, doen zich in de praktijk dan toch problemen voor?
- in welke mate is het ook in die gevallen mogelijk dat met subsidie opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) aan anderen dan het Rijk toevallen?

Ten aanzien van de oplossingsrichtingen, welke maatregelen kunnen worden getroffen om met Rijksmiddelen opgebouwde vermogensbestanddelen te laten terugvloeien naar de algemene middelen, achtte de werkgroep het wenselijk tot een goede juridische onderbouwing te komen. Primair hierbij zijn de vragen of het juridisch mogelijk is vermogens te laten terugvloeien aan het Rijk en welke in deze de rechten van het Rijk zijn. Vloeien uit rechten op positieve vermogens(-bestanddelen) ook verplichtingen voort ten behoeve van negatieve vermogens(-bestanddelen)?

Onderzoek naar deze vragen was noodzakelijk om realistische maatregelen te kunnen voorstellen.

Gestreefd diende te worden naar praktische oplossingsrichtingen.

Naast de hoofdvragen onderkende de werkgroep nog een aantal andere aspecten aan deze problematiek. Dit betreft op de eerste plaats de vermogenspositie van gesubsidieerde instellingen. Hoewel dit niet in de onderzoeksopdracht lag besloten achtte de werkgroep het belangrijk om hier enige aandacht aan te besteden. De omvang van deze vermogens kan een relatie hebben tot de noodzaak van het doorvoeren van stringente maatregelen.

Op de tweede plaats diende in de visie van de werkgroep ook aandacht te worden besteed aan de prikkels voor efficiënt beheer bij gesubsidieerde instellingen. Het gevaar is niet denkbeeldig dat door stringente bepalingen deze prikkel wordt weggenomen.

Aan deze vraagstukken heeft de werkgroep maar beperkt aandacht kunnen geven.

1.2.3. Afbakening in termen van bekostigingsregelingen

Met name voor de beschrijving van de huidige praktijk was een afbakening van het aantal te onderzoeken bekostigingsregelingen noodzakelijk. Uitgaande van de onderzoeksopdracht waren een aantal uitgangspunten relevant.

Op de eerste plaats spreekt de onderzoeksopdracht van instellingen, organisaties en bedrijven. Op deze grond zijn subsidies voor activiteiten van particulieren buiten beschouwing gelaten.

Op de tweede plaats acht de werkgroep het karakter van de subsidieregelingen relevant. Het onderzoek diende zich niet te richten op incidentele activiteiten. De te onderzoeken subsidieregelingen moeten een zekere mate van continuïteit te bezitten. Dat wil zeggen geen éénmalige geldoverdrachten op ad-hoc basis. Wel echter incidenteel voorkomende projecten op basis van een algemene subsidieregeling. Voor de ontvanger kan sprake zijn van een incidentele subsidie, voor het Rijk is echter een continue geldstroom op basis van een regeling naar instellingen en bedrijven.

Op de derde plaats was de doelstelling van de subsidieregeling een punt van overweging voor de werkgroep. Soms is het geheel niet de bedoeling van de overheid een claim te leggen op opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen). Bijvoorbeeld bij regelingen die als doel hebben de vermogenspositie of concurrentiepositie te verbeteren.

Op de vierde plaats acht de werkgroep het wenselijk een beperking in het aantal te onderzoeken regelingen aan te brengen in termen van het aandeel van Rijksmiddelen bij de inkomsten van gesubsidieerde instellingen of in de financiering van activiteiten. De werkgroep heeft hierbij de grens gelegd bij een aandeel van 50% of meer. Deze grens is om pragmatische redenen gekozen vanwege de onmogelijkheid om in het gegeven kader alles te onderzoeken en in het besef dat in ieder geval een groot aantal belangrijke financieringsstromen aan deze voorwaarde voldoet.

Op grond van deze overwegingen heeft de werkgroep in het onderzoek betrokken subsidieregelingen die voldoen aan de volgende algemene criteria:

- alleen kapitaals- en inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke rechtspersonen, dus niet aan particulieren en publiekrechtelijke rechtspersonen.
- een continue karakter
- een doelstelling die geen vermogensversterking beoogt
- een aandeel van rijksmiddelen bij de inkomsten van gesubsidieerde instellingen of bij de financiering van activiteiten van 50% of meer.

1.3. Werkwijze

De problematiek waar de werkgroep voor stond, was een vrijwel onontgonnen gebied. Door eigen onderzoek diende de werkgroep de problemen in kaart te brengen. Voor de beschrijving van de huidige praktijk heeft de werkgroep gebruik gemaakt van een inventariserende vragenlijst. Deze vragenlijst had als doel de subsidieregelingen op te sporen die voldeden aan de bij 1.2.3 geformuleerde criteria, en het verzamelen van de voor de onderzoeksvragen relevante gegevens.

De vragenlijst is voor beantwoording aan alle departementen toegezonden, zij is als bijlage 1 bij dit rapport opgenomen. Behalve de algemene identificatievragen bevat de vragenlijst, vragen t.a.v.:

- het al dan niet aanwezig zijn van voorzieningen om bij beëindiging van activiteiten of verandering van taak, waarvoor Rijksmiddelen zijn verstrekt, de door middel van overheidsgelden opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) te doen toevloeien aan het Rijk.
- de vorm en aard van de voorziening
- uitvoeringspraktijk
- de omvang van de bedragen die niet terugvloeiden aan het Rijk
- de mogelijkheden om alsnog voorzieningen te treffen

De resultaten van deze inventarisatie zijn weergegeven in bijlage 2 en worden behandeld in hoofdstuk II.

Met betrekking tot de ontwikkeling van juridisch onderbouwde oplossingsrichtingen heeft de werkgroep een beroep gedaan op de juridische kennis op dat vlak aanwezig bij een aantal departementen. Door de werkgroep werd daartoe eind augustus een subwerkgroep ingesteld, waarin participeerden juristen van de departementen van Justitie, Onderwijs en Wetenschappen, Financiën (voorzitter), Landbouw en Visserij, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Deze subwerkgroep heeft eind oktober aan de werkgroep gerapporteerd.

Aan de subwerkgroep is gevraagd te streven naar praktische oplossingsrichtingen en de mogelijkheden van de juridische basis hiervoor te onderzoeken.

Hoofdvragen hierbij waren:

1. Is het juridisch mogelijk vermogens te laten terugvloeien naar het Rijk? Wat zijn in deze de rechten van het Rijk?
2. Zijn uniforme centrale bepalingen mogelijk, bijv. naar analogie van de comptabiliteitswet?
3. Vloeien uit rechten op positieve vermogens (bestanddelen), ook verplichtingen voort ten aanzien van negatieve vermogens (bestanddelen)?
4. Wordt door stringente bepalingen de prikkel tot efficiënt beheer niet weggenomen?

De bevindingen van de subwerkgroep zijn door de werkgroep overgenomen en geïncorporeerd in de diverse onderdelen van dit rapport.

1.4 De beperkingen van het onderzoek

De werkgroep wijst erop dat haar onderzoek aan een aantal beperkingen onderhevig was. Deze werden met name veroorzaakt door het vrijwel onontgonnen terrein en de korte tijdsduur. Het onontgonnen karakter had als gevolg dat vrij veel feitelijke informatie diende te worden verzameld. Dit nam relatief veel tijd in beslag. Hierdoor kwamen de resultaten vrij laat beschikbaar. Dit liet niet veel tijd voor uitgebreide en diepgaande analyses van de materie. Gewezen zij ook op het in hoge mate complexe en

specialistische karakter van de Juridische problematiek betreffende dit onderwerp. Ook aspecten als de vermogensvorming bij gesubsidieërd uitstellingen en de prikkels voor een efficiënt beheer vormen in wezen onderwerpen voor aparte studie.

Het ontbrak de werkgroep eveneens aan mogelijkheden om een diepgaand onderzoek in te stellen naar de uitvoeringspraktijk.

Papier is geduldig. Er kunnen uitstekende voorzieningen zijn getroffen, maar de wijze en mate waaraan daar effectief uitvoering wordt gegeven zou een diepgaand sociaal-wetenschappelijk onderzoek hebben gevergd naar de bestaande controlesystemen en daaraan gekoppeld het functioneren van F.E.Z.-afdelingen en accountantsdiensten. Binnen het kader van de heroverweging was dit niet realiseerbaar.

De bevindingen van de werkgroep en de door haar ingestelde subwerkgroep dragen derhalve een globaal karakter en dienen met de nodige voorzichtigheid te worden gehanteerd.

1.5 Indeling van het rapport

Na dit inleidend hoofdstuk wordt in hoofdstuk II de resultaten van de inventarisatie en enkele daarmee samenhangende aspecten weergegeven. In hoofdstuk III volgt een uiteenzetting over de juridische problematiek.

Hoofdstuk IV bevat de gedachten van de werkgroep over de oplossingsrichtingen.

Hoofdstuk V bevat conclusies en aanbevelingen. Terwijl in hoofdstuk VI de samenvatting wordt gepresenteert.

De bijlagen omvatten de gehanteerde vragenlijst, de resultaten van de inventarisatie, de rapportage van de subwerkgroep, alsmede een categorisering van de getroffen voorzieningen.

II De huidige praktijk bij vervreemding

2.1. De resultaten van de inventarisatie

In bijlage 2 zijn de resultaten van de inventarisatie weergegeven op basis van de door de departementen ingevulde vragenlijsten.

Volgens opgaven van de departementen voldeden in totaal 138 bekostigingsregelingen aan de criteria die de werkgroep hanteerde.

In het overzicht in bijlage 2 is de volgende indeling gehanteerd voor de bekostigingsregelingen:

A: bekostigingen waarbij voorzieningen zijn getroffen om positieve vermogens(-bestanddelen bij beëindiging van activiteiten of verandering van taak waarvoor Rijksmiddelen zijn verstrekt te doen terugvloeien aan het Rijk.

Deze categorie is onderverdeeld in de volgende groepen:

- A1 subsidievoorwaarden
- A2 statuten
- A3 wettelijke regelingen
- A4 andere voorzieningen

B: bekostigingen waarbij geen voorzieningen zijn getroffen.

- B1 voorzieningen kunnen alsnog worden getroffen
- B2 voorzieningen kunnen niet worden getroffen.

Verdeeld naar de departementen geeft dit het volgende beeld.

Tabel 1 Indeling bekostigingsregelingen naar departement en categorie

	A1	A2	A3	A4	B1	B2	Totaal
BuZa		1		3		1	5
Justitie	5				2		7
BIZa		1			3	2	6
O&W	1		5			1	7
Defensie		2		2	1	4	9
VROM		1		1	9	4	15
V&W	2	1		3	5		11
L&V	1	3	1		2		7
E.Z.		6		6	4	2	18
SZW	2	4	1		5		12
WVC	22	10			9		41
Totalen	33	29	7	15	40	14	138

De departementen van Algemene Zaken en Financiën verstrekken geen subsidies die voldoen aan de criteria van de werkgroep.

In totaal zijn bij 54 van de 138 bekostigingregelingen geen voorzieningen getroffen. Bij 40 hiervan wordt aangegeven dat het alsnog mogelijk is voorzieningen te treffen. In enkele gevallen wordt daarbij aangegeven dat hiervoor overleg met de gesubsidiëerden noodzakelijk is, waarbij soms getwijfeld wordt aan de haalbaarheid van een positief resultaat. In het algemeen wordt hierbij als mogelijkheid van het treffen van voorzieningen, het aanpassen van de subsidievoorwaarden genoemd, t.w. in 30 van de

40 gevallen. In enkele gevallen dient dit gepaard te gaan met statuten wijziging. Andere mogelijkheden die worden genoemd zijn wetswijzigingen, aanpassing van K.B. of beschikking, statutenwijzigingen en wijzigingen van de overeenkomst.

In een drietal gevallen is nog overleg gaande over de subsidievoorwaarden of wordt een nieuwe wet voorbereid.

Over de juridische mogelijkheden om in bestaande regelingen wijzigingen aan te brengen wordt ingegaan in de hoofdstukken 3 en 4.

Bij de bekostigingsregelingen waarbij door het departement geen mogelijkheid tot het treffen van een voorziening wordt gezien betreft het in hoofdlijnen twee categorieën. Bij een zestal regelingen bepalen de statuten een andere bestemming, dan de algemene middelen. Bij een zestal andere regelingen achten de desbetreffende departementen, gezien de geringe omvang van het subsidiebedrag, waardoor nauwelijks enige mogelijkheid tot positieve vermogensvorming aanwezig is, het treffen van voorzieningen niet opportuun.

Bij de categorie A4 (andere voorzieningen) betreft het met name het aandelenbezit (100% tot 50%) in handen van het Rijk (V&W en E.Z.). Ook komt voor vertegenwoordiging van het departement in besturen (BulZa) hetgeen uiteraard een zwakke vorm van de voorziening is. Daarnaast worden overeenkomsten genoemd (Defensie).

In de vragenlijst is gevraagd naar de budgettaire omvang van de bekostigingen. De werkgroep heeft afgezien van een totale kwantificering. Zij is van mening dat dit een verkeerd beeld geeft van het probleemgebied. Voor dit onderzoek is niet zo zeer de kwantitatieve omvang van de financieringsstromen van belang als wel de omvang van eventueel opgebouwde positieve vermogens. De totale geldstroom geeft hiervoor geen indicatie. Hoewel door de werkgroep geen onderzoek is gedaan, zijn enige observaties over positieve vermogensvorming hieronder opgenomen onder 2.3.

Gevraagd is naar het aantal ontvangers. Dit in verband met de administratieve bewerkelijkheid van de regelingen en bij het treffen van voorzieningen. Het grootste deel van de onderzochte subsidieregelingen kent één ontvanger (65%).

Bij de subsidieregelingen met meer ontvangers variëert dit met enkele uitzonderingen van 2 tot 350. (Bij O & W komen regelingen voor met enige duizende ontvangers). Met name in de sectoren Justitie (kinderbescherming), Onderwijs en WVC (Cultuur en Maatschappelijk werk) komen regelingen voor met meer dan honderd ontvangers. Naar categorie voorzieningen bevinden de subsidie-regelingen met meer ontvangers zich met name bij subsidievoorwaarden (65%) en de wettelijke regelingen (vooral onderwijs). Bij statuten komt dit incidenteel voor (de onderzoeksinstellingen bij L&V). Bij de categorie andere voorzieningen komt dit eveneens incidenteel voor (Defensie). In de groep zonder voorziening, maar met mogelijkheden tot aanpassing, heeft circa 25% van de regelingen meer ontvangers. Hierbij zijn wel enige met veel ontvangers aanwezig, zoals de experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen (SZW), streekvervoer (V&W), regionale dienstverleningscentra kleinbedrijf (E.Z.), particuliere kinderbeschermingsinstellingen (Justitie), hulpverlening drugverslaafden, subsidies voor bureaus voor levens- en gezinsvragen (WVC) en de keuringsdiensten van waren (WVC). Bij de categorie waar voorzieningen niet mogelijk zijn valt circa 20% in de groep met meer ontvangers (met name BiZa)

Gevraagd is naar de toepassing van de voorzieningen en uitvoeringsproblemen daarbij. In het algemeen komt een regelmatige uitvoering voor bij subsidieregelingen met zeer veel ontvangers (Justitie (kinderbescherming), WVC en Onderwijs).

Problemen in de uitvoering worden niet in grote mate gemeld. Zij dragen een incidenteel karakter. In een enkel geval wordt een gebrek aan goede controlemogelijkheden gesignaleerd. Ook komt voor dat in een incidenteel geval beroep tegen subsidiebeëindiging wordt ingesteld. Bij het voortgezet onderwijs worden de claims van het Rijk vaak aangevochten en/of ontstaan problemen over de waardebeoordeling.

Een eveneens incidenteel voorkomend probleem is de splitsing van met Rijksmiddelen bekostigde goederen en die bekostigd zijn met eigen middelen.

Bij de consultatiebureau's TBC, waarvan de laatste jaren een aantal zijn opgeheven, wordt gesignaleerd dat het moeilijk is de marktwaarde te bepalen en dat de opbrengst negatief wordt beïnvloed door hoge vervoerskosten.

Een algemeen probleem dat door enkele beantwoorders van de vragenlijst wordt aangegeven is dat bij liquidatie gelden beschikbaar moeten blijven voor de bekostiging van afvloeiingsregelingen.

Tenslotte is in de vragenlijst een vraag gesteld naar de indicatie van door het Rijk gederfde gelden (peiljaar 1983), met name bij regelingen zonder voorziening.

Volgens de opgaven heeft dit zich in één geval voorgedaan, t.w. + f 50.000,-.

2.2 Beoordeling resultaten

Ten aanzien de mogelijkheden dat bij opheffing of taakverandering van gesubsidieerde instellingen, op grote schaal, met Rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) toevallen aan het andere dan het Rijk, is de indruk van de werkgroep gerechtvaardigd dat dit niet voorkomt. Uit de opgaven van de departementen blijkt dat dit zich in 1983 alleen in een incidenteel geval heeft voorgedaan, met een relatief kleine omvang van het bedrag.

Ten aanzien van bekostigingsregelingen waarbij voorzieningen zijn getroffen (+ 60% van de regelingen), is de indruk van de werkgroep op enkele uitzonderingen na, positief. Zij het dat van enige uniformiteit in de voorzieningen geen sprake is. De mate van administratieve bewerkelijkheid zal sterk variëren.

Daarnaast is niet duidelijk bij een aantal voorzieningen in het hoeverre de positieve vermogens zullen toevloeien aan de algemene middelen. Dit betreft met name voorzieningen waarbij de Minister van het betrokken departement over de bestemming beslist.

Zorgen baren de regelingen waarbij geen voorzieningen zijn ge-

troffen (+ 40%). Hierbij zijn enkele regelingen met een grote budgettaire omvang en veel ontvangers. Aan de mogelijkheden om hierin veranderingen aan te brengen wordt ingegaan in de hoofdstukken III en IV.

2.3. Positieve vermogensvorming bij gesubsidiëerde instellingen

De werkgroep heeft zich afgevraagd in hoeverre positieve vermogensvorming bij gesubsidiëerde instellingen voorkomt. Deze vraag is relevant omdat indien positieve vermogensvorming op grote schaal niet voorkomt, het invoeren van stringente bepalingen t.b.v. het terugvloeien naar de algemene middelen bij liquidatie minder noodzakelijk lijkt. De werkgroep is echter van mening dat vanuit het oogpunt van een doelmatig beheer van overheidsgelden, positieve vermogensvorming niet toelaatbaar is, behoudens de noodzakelijk geachte reserve voor een efficiënt beheer en een doelmatige bedrijfsvoering. Aangezien de vraagstelling niet gericht was op een taxatie van de positieve vermogens bij gesubsidiëerde instellingen, heeft de werkgroep hieraan maar zeer globaal aandacht kunnen besteden.

Door werkgroepleden zijn twee methoden aangedragen voor een globale bepaling van de positieve vermogens van gesubsidiëerde instellingen.

De eerste methode bestaat uit een analyse van de balans van de gesubsidiëerde instelling. Deze methode vereist deskundigheid ten aanzien van balanslezen en is bewerkelijk. Probleem hierbij is dat de effectieve marktwaarde niet zichtbaar wordt.

De tweede methode gaat uit van het totale subsidiebedrag waarbij op basis van het voor gebruiksgoederen investeringen beschikbaar gestelde bedragen en de gemiddelde levensduur van de goederen een indicatie kan worden verkregen.

Hierbij kan uitgaande van het totale subsidiebedrag de volgende formule worden gehanteerd:

$$\frac{100 - (d + b + y)}{100} \cdot S \cdot \frac{L}{2} = \text{geïnvesteerde waarde}$$

Hierbij: d = het percentage personele kosten in het totaal subsidiebedrag

b = het percentage reis- en verblijfkosten in het totaal subsidiebedrag

y = het percentage verbruiksgoederen in het totaal subsidiebedrag

S = het totaal subsidiebedrag

L = levensduur van het gemiddelde pakket gebruiksgoederen/investeringen

Deze methode is met name geschikt voor subsidie voor exploitatiekosten. Voor investeringssubsidies (bv. bouw) valt niet te ontkomen aan een periodieke taxatie van het onroerend goed.

Aan de leden van de werkgroep is gevraagd om na te gaan welke percentage van het subsidiebedrag, volgens de laatste methode, bijdraagt tot positieve vermogensvorming. De algemene indruk is dat dit varieert tussen 0 en 5%. Dit geldt over het algemeen voor exploitatie subsidies. Voor specifieke investerings-(bouw-) subsidies gelden percentages tot 100%. Hoewel deze indruk zeer voorzichtig moet worden gehanteerd, kan globaal worden gesteld tot de mogelijkheden tot positieve vermogensvorming bij gesubsidieerde instellingen beperkt zijn.

Daaraan kan worden toegevoegd dat juist bij bouwsubsidies vrij stringente voorzieningen zijn, die ook worden toegepast.

III Juridische aspecten

3.1 Algemeen

In verband met de vraag of het mogelijk is een juridische basis te vinden voor de blijkens de vraagstelling gewenste oplossingsrichtingen, is door de werkgroep ingestelde juridische subwerkgroep aandacht geschonken aan de volgende onderwerpen:

- a. het subsidie-begrip (3.2);
- b. de aard van de gesubsidieerde kosten (3.3);
- c. de mate van subsidiëring (3.4);
- d. de formele betrokkenheid van het Rijk bij gesubsidieerde instellingen (3.5);

3.2 Het subsidiebegrip nader bezien

Gezien de omvang van de subsidie-verstrekkings - in welke vorm en onder welke benaming ook - is het opmerkelijk te noemen dat in de juridische literatuur geen bruikbare analyse van het juridische karakter van het begrip subsidie is te vinden. Meer beleidsmatig is subsidie c.q. het subsidiebesluit wel gedefinieerd als:

- "een uitgave van de overheid die rechtstreeks samenhangt met bepaalde activiteiten van de gesubsidieerde en waarmee wordt beoogd de hoeveelheid en de kwaliteit van deze activiteiten te beïnvloeden". (Beleidsanalyse 1976-1, blz. 21).
- "de beschikking waarbij een som geld door een bestuursinstantie wordt toegekend (of geweigerd) aan een natuurlijk of rechtspersoon, opdat hij een bepaalde prestatie levert dan wel om een bestaande situatie te verbeteren". (Praktijkboek voor Administratief Recht (XXVI-3), Van der Vlies).
- "a one-way income transfer for which government gets nothing of equivalent value in return". (E. Rolph, cit. in Beleidsanalyse 1976-1).

In het deelrapport no. 54 van de Heroverwegingswerkgroep Subsidieregelingen en -voorwaarden (Heroverwegings 3e ronde) is subsidie gedefinieerd als een bestedingsgebonden overdracht van het Rijk naar een derde die al dan niet eindgebruiker is.

Dergelijke definities geven geen inzicht in juridische vragen als:

- is subsidie een verstrekking om niet of staat er een tegenprestatie jegens de subsidiegever tegenover?
- is subsidie een schenking, een (achtergestelde) lening of een verstrekking sui generis?

Antwoorden op deze vragen zouden een belangrijke aanzet hebben kunnen geven voor de vaststelling van de juridische basis van de gewenste oplossingsrichtingen. De werkgroep acht het echter buiten haar taakopdracht liggen antwoorden op deze vragen te vinden. Mede met het oog op de continuïteit in de rapportages van de heroverwegingsgroepen in de verschillende rondes heeft de werkgroep besloten de als laatste aangehaalde definitie bij haar verdere werkzaamheden als leidraad te gebruiken.

De gehanteerde definitie van het begrip subsidie (t.w. 'een bestedingsgebonden overdracht van het Rijk naar een derde die al dan niet eindgebruiker is') gaat ervan uit dat de door het Rijk verstrekte gelden zullen worden aangewend om te trachten een vooraf bepaald resultaat te bereiken; met andere woorden tegenover de door het Rijk verstrekte gelden staat een tegenprestatie (in de vorm van een inspanning en/of resultaat). Geconcludeerd kan dan ook worden dat subsidie geen verstrekking 'om niet' is (gelijk een schenking).

3.3 De aard van de gesubsidieerde kosten

De werkgroep is van mening dat een basis voor de juridische onderbouwing voor de gewenste oplossingsrichting kan worden gevonden in het onderscheid tussen de soorten gesubsidieerde kosten. Voor wat dit betreft is uitgegaan van een tweedeling in grofweg subsidiëring van exploitatie- en van investeringskosten.

Subsidiëring van exploitatiekosten houdt in dat de door de overheid gewenste prestatie vrijwel ogenblikkelijk volledig wordt verkregen. Met een dergelijke subsidiëring wordt geen vermogensvorming beoogd. Voor wat betreft dit laatste plaatst de

werkgroep de kanttekening dat vermogensvorming echter niet is uitgesloten.

Subsidiëring van investeringskosten beoogt een lastenverlichting te scheppen in de exploitatiesfeer middels 'eigen' vermogensvorming welke geheel of gedeeltelijk door de overheid is bekostigd.

De werkgroep is -gezien het verschil in karakter van beide kostensoorten- van mening dat het treffen van voorzieningen ter zake van de subsidiëring van investeringen meer voor de hand ligt dan in de gevallen waarin (vrijwel) uitsluitend exploitatiekosten zijn gesubsidieerd. Aangetekend zij dat ook hier niet steeds een duidelijke scheidslijn te trekken is tussen de onderscheiden kostensoorten.

Voor een meer uitvoerige behandeling van de grondvormen van subsidieregelingen, zij verwezen naar de 3e Heroverwegingsronde, deelrapport 54, blz. 7 e.v.

3.4 De mate van subsidiëring.

Een tweede element dat van belang is, is gelegen in de mate waarin van rijkswege is of wordt voorzien in de financiële behoefte van een instelling.

De werkgroep in navolging van de juridische subwerkgroep neigt ertoe te stellen dat het recht van de subsidiegever om mee te delen in de positieve vermogensbestanddelen, sterker is naar mate de subsidie een groter gedeelte uitmaakt of uitgemaakt heeft -gemeten in absolute of relatieve cijfers- van de financiële behoefte van de instelling.

Principieel is echter dat indien een voorziening t.a.v. gesubsidieerde instellingen gewenst is, alle instellingen gelijk dienen te worden behandeld en het er in beginsel niet toe doet of een instelling voor 10, 40 of 90% wordt (of is) gesubsidieerd.

Overwegingen van meer praktische aard kunnen hierbij een rol spelen. Bij een gering aandeel van het Rijk in de opbouw van positieve vermogens kan de afwikkeling bij liquidatie, zeer complex en conflicterend zijn.

3.5 De formele betrokkenheid van het Rijk bij gesubsidieerde instellingen

Een ander criterium dat een bijdrage voor een oplossing zou kunnen leveren is de wijze waarop en de mate waarin het Rijk formeel betrokken is bij gesubsidieerde instellingen.

Betrokkenheid van het Rijk kan, voor zover voor het onderwerp van belang, aan het daglicht treden aan de hand van onder meer de volgende vragen:

- a. verstrekt de Staat risicodragend vermogen aan de instelling?
- b. is het Rijk (mede) oprichter van de gesubsidieerde instelling?
- c. heeft het Rijk het recht bestuurders c.q. toezichthouders te benoemen?
- d. heeft het Rijk (goedkeurings)rechten m.b.t. bepaalde besluiten (bv. begroting)?

De werkgroep is er daarbij vanuitgegaan dat hoe sterker de formele band is tussen de rijksoverheid en de gesubsidieerde instelling en hoe groter het financiële risico is dat de overheid loopt, des te groter de rechtvaardiging is dat (een deel van) het opgebouwde vermogen in de Staatskas terugvloeit.

De werkgroep plaatst hierbij wel de kanttekening dat bij de onder a. genoemde band, de overheid veelal reeds meedeelt in het positieve liquidatiesaldo. Ook indien er op basis van de andere genoemde vragen sprake is van een formele band, is er veelal reeds een voorziening ter zake getroffen.

3.6 Concluderende opmerkingen

Gezien het bovenstaande is de werkgroep van mening dat de rechtvaardiging voor het treffen van voorzieningen waarbij activa terugvloeien naar de subsidiegevers, onder meer afhankelijk

gesteld kan worden van de aard van de gesubsidieerde kosten, van de mate waarin door de Rijksoverheid in de financiële behoefte wordt voorzien en van de wijze waarop en de mate waarin tussen overheid en instelling een formele band bestaat. De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat het recht van de overheid sterker is naar mate de subsidiëring van investeringskosten en van de totale financiële behoefte groter en de formele band sterker is.

3.7. Wettelijke bepalingen

In dit kader dient er ook te worden gewezen op de bestaande bepalingen die handelen omtrent de bestemming van positieve saldi na liquidatie van een rechtspersoon.

In het bijzonder kan daarbij worden gedacht aan de bepalingen omtrent de vereniging en de stichting.

Relevant zijn de volgende bepalingen uit boek 2 van het Burgerlijk Wetboek:

Artikel 23, zesde lid: Voor zover de statuten of reglementen niet anders bepalen, vervalt het batig saldo van een ontbonden rechtspersoon aan de leden of de aandeelhouders of, indien de ontbonden rechtspersoon een stichting is, aan de Staat, die het zoveel mogelijk overeenkomstig het doel van de stichting be-
steedt.

Artikel 285, derde lid: Het doel van de stichting mag niet inhouden het doen van uitkeringen aan oprichters of aan hen die deel uitmaken van haar organen noch ook aan anderen, tenzij wat deze laatsten betreft de uitkeringen een ideële of sociale werking hebben.

Volgens het eerstgenoemde artikel kan alleen een batig saldo aan het Rijk toevloeien indien in de statuten daartoe een bepaling is opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt in het kader van de oplossingsrichtingen hieraan aandacht besteed.

IV Oplossingsrichtingen

4.1. Mogelijkheden tot regelgeving

4.1.1. Terugwerkende kracht bij bestaande subsidieregelingen zonder enige voorzieningen

Blijkens resultaten van de inventarisatie wordt er in vele gevallen subsidie verstrekt zonder dat enige voorziening is getroffen met betrekking tot vermogens(bestanddelen) na liquidatie of na taakwijziging.

De op basis van deze regelingen verstrekte subsidies zijn in eigendom overgegaan van het Rijk naar de gesubsidieerde. Het Rijk heeft t.a.v. deze verstrekkingen geen enkel "eigendomsvoorbehoud" gemaakt. De gehanteerde definitie (zie 3.1) gaat ervan uit dat tegenover de verstrekte gelden een (vooraf bepaalde) tegenprestatie komt te staan. In de gevallen dat de te verwachten prestatie geheel of gedeeltelijk niet heeft plaatsgevonden kan hoogstens sprake zijn van een terugvorderen door de Staat van de (meestal in een bepaald jaar) verstrekte gelden.

Naar de mening van de werkgroep gaat het in geval van een voorziening met terugwerkende kracht om inbreuken op gevestigde eigendomsverhoudingen. Dergelijke inbreuken liggen dicht aan tegen de 'onteigeningsbeperking' neergelegd in artikel 14 van de Grondwet, waarin is bepaald dat onteigening uitsluitend kan geschieden 'in het algemeen belang en tegen vooraf verzekerde schadeloosstelling, e.e.a. bij of krachtens de wet te stellen voorschriften'.

Nog afgezien van het antwoord op de vraag of dergelijke inbreuken als onteigening in de zin van genoemde grondwetsbepaling kunnen worden aangemerkt, is de werkgroep van mening dat het met terugwerkende kracht eenzijdig ingrijpen in deze rechtsverhoudingen niet aanvaardbaar is en op gespannen voet staat met algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Een minderheid van de door de werkgroep ingestelde juridische subwerkgroep is de mening toegedaan dat het maatschappelijk

aanvaardbaar is indien de overheid middels door haar te stellen voorwaarden de instelling ertoe weet te bewegen (de facto: dwingt) om zelfstandig veranderingen in de rechten van de Staat aan te brengen.

Een dergelijk resultaat kan worden bereikt indien het Rijk na de afloop van een subsidieperiode voor opnieuw toe te kennen subsidies eist dat in de statuten van de gesubsidieerde instelling is (of wordt) opgenomen dat, ingeval van taakverandering of liquidatie, de rijksoverheid als subsidieverstrekker naar rato van de (gedurende een te bepalen periode) verstrekte subsidies meedeelt in het (de) positieve vermogen(-bestanddelen). Juridisch wordt dan de terugwerkende kracht door de instelling zelf in het leven geroepen. De werkgroep vindt echter dat ook hier de facto sprake is van terugwerkende kracht welke door de overheid - zij het indirect - in het leven is geroepen.

De vraag die hiervoor ligt is die naar de toelaatbaarheid van een dergelijke subsidievoorwaarde. Iedereen dus ook de subsidiërende overheid heeft altijd het recht om over uitgangspunten van een gevolgte gedragslijn te onderhandelen.

Verwachtingen, die bestaan, behoeven niet onder alle omstandigheden gehonoreerd te worden.

Indien mede met behulp van subsidie vermogens zijn opgebouwd, ligt het het meest voor de hand, dat het bij voortzetting van of bij toekomstige subsidieverlening als voorwaarde wordt gesteld, dat op de opgebouwde vermogens wordt ingeteerd. Indien dit niet mogelijk is, oordeelt de werkgroep, dat de redelijkheid met zich mee kan brengen en kan rechtvaardigen, dat toekomstige subsidieverlening afhankelijk gesteld wordt van de vraag of de gesubsidieerden instemmen met een regeling die erin voorziet, dat de overheid in een of andere vorm meedeelt bij liquidatie of taakwijziging in de aanwezige positieve vermogensbestanddelen.

4.1.2. Nieuwe subsidieregelingen en voortzetting van subsidiëring

De onder 4.1.1 genoemde argumenten liggen anders tot subsidieverstrekingen in de toekomst. Daarbij lijkt het niet noodzakelijk te onderscheiden naar subsidiëring welke nieuw wordt aan-

gevat en subsidiëring welke wordt voortgezet, waaraan al dan niet een subsidieregeling ten grondslag ligt.

In geval nieuwe subsidie-regelingen in het leven worden geroepen of bij voortzetting van subsidiëring kunnen voorzieningen worden getroffen met betrekking tot het met behulp van de subsidie opgebouwde positieve vermogen. Daarbij doen zich verscheidene mogelijkheden voor. De meest voor de hand liggende voorzieningen zijn o.a.:

- a. het opnemen van een bepaling in de subsidieregeling waarin wordt bepaald dat het Rijk naar rato van de verstrekte subsidies (over maximaal een x aantal jaren) meedeelt in een positief liquidatiesaldo;
- b. het opnemen van een bepaling in de subsidieregeling waarin wordt bepaald dat het Rijk naar rato van de verstrekte subsidie (gedurende een x aantal jaren) een vergoeding toekomt ten laste van de gesubsidieerde instelling indien zich bepaalde feiten voordoen.

Op beide mogelijkheden zijn varianten denkbaar in geval van vervreemding van bepaalde (onroerende) goederen en van taakwijziging. Daarbij is meestal ook de voorwaarde van statutenwijziging geïndiceerd.

Zonder in een uitvoerige beschouwing te willen vervallen omtrent voors en tegens van beide bepalingen, geeft de werkgroep hoofdzakelijk op grond van praktische overwegingen de voorkeur aan de onder b gepresenteerde mogelijkheid.

Aan de mogelijkheid genoemd onder a kleven een aantal bezwaren. Een van deze bezwaren is het feit dat een voorziening als onder a. de vraag oproept of de subsidiegever als gerechtigde in een positief saldo, ook moet meedelen in liquidatietekorten. Alhoewel de werkgroep geneigd is deze vraag ontkennend te beantwoorden, is een dergelijk antwoord niet onbetwistbaar. Tijd ontbrak om deze vraag nader te bezien.

De oplossing onder b. brengt de hiervoor gesignaleerde bezwaren (met mogelijk vergaande financiële consequenties) niet met zich mee. In de oplossing onder b. gaat het om het ontstaan van een vordering van de Staat hetzij ingeval van liquidatie, hetzij

ingeval van taakverandering. Op grond van praktische overwegingen en de toepasbaarheid bij andere omstandigheden dan liquidatie, valt oplossing b te prefereren.

Indien een zodanige omstandigheid zich voordoet dient de Staat een vordering in. Nòch eigendomsverhoudingen, nòch statutaire bepalingen kunnen hieraan in de weg staan. De subsidiegever (i.c. de Staat) heeft recht op een vergoeding te bepalen aan de hand van een aantal criteria (zie b.v. de punten in de voorgaande paragraaf). Eerst nadat de vordering van het Rijk zal zijn voldaan, resulteert een positief of negatief saldo. Indien dit alsnog in een positief saldo resulteert ligt het voor de hand dat wordt gehandeld conform de bepalingen van het B.W.

Teneinde de uniformiteit zoveel mogelijk te bevorderen is het denkbaar dat een voorziening als hiervoor onder b. geschetst in een aparte regeling wordt neergelegd die in 'individuele' subsidieregelingen van toepassing wordt verklaard. Hierbij kan worden gedacht aan een situatie analoog aan de Aanvullende Subsidievoorwaarden Rijksregelingen van de minister van WVC (St.crt. 1984 nr. 118..

Een dergelijke methode (middels Algemene voorwaarden voor subsidieverstrekking) heeft boven een formeel wettelijke regeling het voordeel dat de flexibiliteit niet verloren gaat. In uitzonderingsgevallen is het mogelijk de Algemene voorwaarden niet van toepassing te verklaren of uitzonderingen daarop te formuleren. In beginsel echter zouden dergelijke Algemene voorwaarden steeds en onverkort dienen te gelden.

Een andere mogelijkheid is het neerleggen van een dergelijke bepaling in 'Aanwijzingen' welke de Minister-President, -in overeenstemming met het gevoel van de Ministerraad- kan vaststellen. De departementen dienen zich naar deze aanwijzingen te richten en er gaat een belangrijke uniformerende werking van uit.

Er zij op gewezen dat een uniforme regeling zoals voorgesteld eisen stelt aan controle- en administratieve systemen bij de uitvoering en functionering van dergelijke systemen.

4.1.3. Dient een regeling ter zake van met rijksmiddelen opgebouwd vermogen middels een wet in formele zin te worden getroffen

Zoals uit het voorgaande is gebleken twijfelt de werkgroep in lijn met de subwerkgroep eraan of in het verleden opgebouwde vermogensbestanddelen via een formeel wettelijke regeling naar het Rijk kunnen worden overgeheveld (zie 4.1.2.)

Voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen vermogensbestanddelen is een formeel wettelijke regeling mogelijk. Ten opzichte echter van de hiervoor genoemde mogelijkheid (4.1.2 onder b.) heeft een formeel wettelijke regeling een aantal nadelen. Met name kan hierbij worden gedacht aan de minder grote flexibiliteit van wettelijke regelingen in het algemeen. Dit zou weer ten dele kunnen worden ondervangen door 'raamwetgeving' waarvan de invulling aan lagere wetgevers wordt gedelegeerd. Een verschil met de hiervoor gereleveerde oplossing is er dan niet meer.

Mede op grond van deze overweging verwerpt de werkgroep de idee van een formeel wettelijke regeling en geeft zij de voorkeur aan de eerder genoemde oplossing.

4.1.4. Bestaande subsidieregelingen met voorzieningen

Uit de inventarisatie is gebleken dat er bij een belangrijk aantal subsidieregelingen reeds in een of andere vorm een voorziening is getroffen met betrekking tot de (overblijvende) activa, liquidatiesaldi of bepaalde goederen na gehele of gedeeltelijke liquidatie of taakverandering van de gesubsidieerde instelling. Blijkens de inventarisatie zijn deze voorzieningen neergelegd in zowel de wet en/of de subsidieregeling (waaronder de Aanvullende subsidievoorwaarden), de statuten, als in aparte overeenkomsten. Van uniformiteit in de bepalingen met betrekking tot de goederen of gelden waarover het Rijk direct of indirect weer zeggenschap zou krijgen is geen sprake. Op basis van de ene regeling komen bepaalde vermogensbestanddelen toe aan

de Staat, terwijl andere regelingen de betrokken bewindslieden slechts zeggenschap geven over de besteding van een liquidatiesaldo 'voor een soortgelijk doel'.

In de visie van de werkgroep zullen een aantal van deze regelingen herziening behoeven in het streven naar meer sluitende bepalingen en uniformiteit. Hierbij doet zich eenzelfde soort problematiek voor als bij bestaande regelingen zonder voorzieningen afgezien nog van de uitvoeringstechnische problemen.

4.2. Andere oplossingsrichtingen

Naast de algemene voorziening die de werkgroep wenselijk acht, heeft de werkgroep zich de vraag gesteld of er op basis van de rapportage van de subwerkgroep nog andere mogelijkheden bestaan om in geval van met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens-(bestanddelen), bij beëindiging of wijziging van activiteiten, een evenredig aandeel te laten terugvloeien naar de algemene middelen.

Denkbaar zijn met name voor subsidies in investeringsgoederen:

- ter beschikkingstellen (b.v. door bruikleen) door de centrale overheid van (dure) apparatuur, vaste activa (gebouwen) e.d.
- het verstrekken van (achtergestelde leningen, die eventueel na tijdsverloop vervallen, al dan niet onder hypotheekstelling.

Hoewel niet expliciet onderzocht, bestaat wel de indruk dat een aantal van deze constructies in de praktijk wel voorkomen. bijv. het ter beschikkingstellen van gebouwen die Rijkseigendom blijven.

Een nadeel kan zijn de administratieve bewerkelijkheid van deze constructies, bijv. hypotheekstellingen. Eenduidige en uniforme relaties met gesubsidieerde instellingen vallen te prefereren.

4.3. Efficiëncyoverwegingen

De werkgroep heeft zich slechts zeer globaal kunnen bezig houden met de vraag of stringente bepalingen ten aanzien van de terug-

vloeing van met rijksmiddelen bekostigde positieve vermogens (-bestanddelen) de prikkels tot efficiënt beheer bij gesubsidieerde instellingen negatief kunnen beïnvloeden. De factor die hierbij de grootste rol speelt is echter de mate van zekerheid die de overheid biedt ten aanzien van het voortbestaan van de instelling. Het onderwerp is gericht op wat er gebeurt met de opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) in geval van liquidatie c.q. taakaanpassing. Als het voortbestaan verzekerd is behoeft het beheer niet minder efficiënt te zijn dan voorheen. Is het einde van de instelling in zicht of staan belangrijke taakaanpassingen voor de deur, dan zal het animo om efficiënt te blijven werken afnemen. Dit behoeft op zichzelf niet direct het gevolg te zijn van stringente bepalingen, onzekerheden over het behoud van arbeidsplaatsen, etc. zullen hierbij ook meespelen.

Voor een uiteenzetting over de prikkels voor efficiënt beheer bij gesubsidieerde instellingen kan worden verwezen naar het eerdergenoemde rapport subsidieregelingen en -voorwaarden uit de 3e ronde heroverweging. Efficiency kan worden bevorderd door de invoering van budgetteringssystemen. Dit laat de gesubsidieerde instellingen enige vrijheid t.a.v. de opbouw van positieve vermogens. Derhalve zullen de budgetteringssystemen zodanig moeten zijn ingericht dat de mogelijkheden tot opbouw van positieve vermogens, behalve hetgeen noodzakelijk is voor een goede bedrijfsvoering beperkt zijn. Ook hier behoeven voorzieningen ten aanzien van positieve vermogens ten gunste van het Rijk bij liquidatie of taakwijziging, het efficiënt beheer niet te belemmeren.

V Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Bij de door de werkgroep geïnventariseerde bekostigingsregelingen, is niet gebleken dat bij beeïndiging of taakverandering van bekostigde instellingen, op grote schaal met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) toevloeien aan andere dan het Rijk.

Van de onderzochte regelingen bevat echter 40% geen voorzieningen om met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens bij beeïndiging of taakverandering aan het Rijk te laten terugvloeien.

Over het algemeen beoordeelt de werkgroep de getroffen voorzieningen positief. Van enige uniformiteit op dit gebied is echter geen sprake. Bij een beperkt aantal voorzieningen is de zeggenschap van het Rijk om de opgebouwde positieve vermogens naar de algemene middelen te laten terugvloeien gering.

De werkgroep acht het in zijn algemeenheid, om redenen van billijkheid, een doelmatige besteding van rijksmiddelen en ter voorkoming van willekeur, wenselijk dat bij bekostigingen voorzieningen worden getroffen dat bij beeïndiging of taakverandering van bekostigde instellingen de met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) in evenredige mate naar algemene middelen terugvloeien. Het recht van de overheid in deze is sterker naarmate de subsidiëring van investeringskosten en van de totale financiële behoefte groter is en de formele band met de gesubsidieerde instelling sterker is.

Juridisch lijkt het niet mogelijk te zijn om de in het verleden opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) te laten terugvloeien naar het Rijk, tenzij daartoe in het verleden in de bestaande bekostigingsregelingen adequate voorzieningen zijn getroffen. Eventueel kan door onderhandeling een claim van Rijkszijde worden geëffectueerd.

Ook het alsnog treffen van een voorziening bij formele wet lijkt geen mogelijkheden te bieden.

Voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen positieve vermogens (bestanddelen) kan het Rijk zich bij nieuwe bekostigingsregelingen of de voortzetting van bestaande zich rechten verschaffen. De meest voor de hand liggende oplossing in dit verband is het creëren van een recht op een vergoeding in een bekostigingsregeling naar rato van de verstrekte subsidie.

Het is hierbij niet mogelijk om in kwantitatieve zin aan te geven in welke mate middelen naar het Rijk zullen terugvloeien aangezien enerzijds het inzicht in de omvang van de opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) bij gesubsidieerde instellingen nog te gering is, en anderzijds de frequentie van opheffing of taakwijzigingen van deze instellingen in de toekomst onbekend is.

5.2 Aanbevelingen

De werkgroep beveelt aan dat in bekostigingsregelingen een bepaling wordt opgenomen waarin wordt bepaald dat het Rijk naar rato van de verstrekte subsidie (gedurende een x aantal jaren) een vergoeding toekomt ten laste van de bekostigde instelling ingeval van liquidatie of taakverandering. Teneinde uniformiteit te bevorderen beveelt de werkgroep aan om deze voorziening neer te leggen in "Aanwijzingen van de Minister-President" die voor "individuele" bekostigingsregelingen van toepassing is. In een dergelijke bepaling kunnen ook andere gevallen van vervreemding of wijziging van bestemming van onroerende en roerende goederen worden opgenomen. De werkgroep stelt hierbij voor dat een kleine werkgroep onder leiding van het meest betrokken departement wordt ingesteld om deze "Aanwijzing" voor te bereiden en te formuleren.

De werkgroep acht het wenselijk dat een dergelijke bepaling zo snel mogelijk wordt doorgevoerd bij bekostigingsregelingen zonder voorzieningen met in achtname van de bij de bekostigde instelling aanwezige mogelijkheden om met behulp van rijksmid-

delen een (aanzienlijk) positief vermogen op te bouwen. Hierbij zij ook een kosten/baten afweging te maken in termen van de baten van de voorziening en kosten van de noodzakelijke controlesystemen. Ook beveelt de werkgroep aan dat bij bekostigingsregelingen met voorzieningen, deze worden getoetst aan de door de werkgroep voorgestane bepaling.

VI Samenvatting

6.1 Taakopdracht en onderzoeksopzet

De werkgroep had als opdracht te onderzoeken:

- a. Wat gebeurt er met de resterende goederen indien een gesubsidiëerde instelling of een bedrijf dat subsidie heeft gekregen van taak verandert of wordt opgeheven?
- b. Op welke wijze kan worden geregeld dat aan de Staat na wijzigingen/opheffing een evenredig deel van de met rijkssubsidie opgebouwde vermogensbestanddelen toekomt?

Ten aanzien van onderzoeksvraag a (de huidige praktijk) achtte de werkgroep de volgende vragen relevant:

- Is het mogelijk dat door middel van rijkssubsidie opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) aan anderen dan het Rijk toevallen? In welke mate komt dit voor?
- Zijn er bij de subsidieverstrekking voorzieningen getroffen om te voorkomen dat door middel van subsidie opgebouwde positieve (vermogens-)bestanddelen niet in evenredige mate aan het Rijk terugvloeien? Doen zich bij uitvoering van deze voorzieningen problemen voor?

Ten aanzien van onderzoeksvraag b (oplossingsrichtingen) ging het om de vraag welke praktische, juridische onderbouwde maatregelen kunnen worden getroffen om met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) bij beëindiging of verandering van taak van bekostigde instellingen, naar de algemene middelen te laten terugvloeien.

De werkgroep heeft in het onderzoek bekostigingsregelingen betrokken die voldeden aan de volgende criteria:

- alleen kapitaals- en inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke rechtspersonen, niet die aan particulieren en publiekrechtelijke rechtspersonen;

- een continue karakter;
- een doelstelling die geen vermogensversterking beoogt;
- een aandeel van rijksmiddelen bij de inkomsten van gesubsidiëerde instellingen of bij financiering van activiteiten van 50% of meer.

Voor de inventarisatie van de in aanmerking komende subsidieregelingen en het verzamelen van de voor de onderzoeksvragen relevante gegevens (de huidige praktijk) heeft de werkgroep een vragenlijst opgesteld en voor beantwoording toegezonden aan alle departementen. De vragenlijst en de resultaten van deze inventarisatie zijn bij het rapport opgenomen als bijlagen 1 en 2.

Voor de met het onderwerp samenhangende juridische problematiek en de ontwikkeling van oplossingsrichtingen heeft de werkgroep een beroep gedaan op de juridische kennis op dit terrein bij een aantal departementen. Zij heeft hiervoor een subwerkgroep samengesteld uit juristen ingesteld. De rapportage van deze subwerkgroep is als bijlage 3 bij het rapport opgenomen.

De werkgroep en subwerkgroep werden sterk gehandicapt door het vrijwel onontgonnen karakter van het onderwerp. Hierdoor moest relatief veel tijd worden besteed aan het verzamelen van feitelijke gegevens. De consequentie hiervan was dat niet aan alle aspecten van het onderwerp voldoende aandacht kon worden besteed. De bevindingen van de werkgroep dragen derhalve een globaal karakter.

6.2 Bevindingen

Uit de opgaven van de departementen ten aanzien van 138 subsidieregelingen, is het de werkgroep niet gebleken dat op grote schaal bij opheffing of taakverandering van gesubsidiëerde instellingen, met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) aan anderen dan het Rijk toevallen. Uit deze opgaven blijkt dat dit zich slechts in één geval (peiljaar 1983) heeft voorgedaan, waarbij de omvang van het betrokken bedrag relatief gering was.

Bij de onderzochte subsidieregelingen zijn in 40% van de gevallen geen voorzieningen getroffen om de met rijksmiddelen opgebouwde vermogens, bij beëindiging of taakverandering te laten terugvloeien aan het Rijk. Door de departementen is aangegeven dat in een groot aantal van deze gevallen alsnog voorzieningen kunnen worden getroffen.

Ten aanzien van bekostigingsregelingen waarbij voorzieningen zijn getroffen (60% van de onderzochte regelingen) is de indruk van de werkgroep over het algemeen positief, zij het dat van enige uniformiteit geen sprake is.

Bij de uitvoering van de voorzieningen zijn geen ernstige problemen gesignaleerd.

Slechts zeer globaal is door de werkgroep aandacht besteed aan de problematiek van positieve vermogensvorming bij gesubsidieerde instellingen. De eerste indruk (die met de nodige voorzichtigheid moet worden gehanteerd) is dat de mogelijkheden voor zodanige vermogensvorming bij subsidiering in de exploitatiesfeer beperkt zijn. Bij investerings- en bouwsubsidies zijn deze mogelijkheden groter, maar juist hierbij gelden vrij stringente bepalingen.

De werkgroep acht het in zijn algemeenheid, om redenen van billijkheid, een doelmatige besteding van rijksmiddelen en ter voorkoming van willekeur, wenselijk dat bij bekostiging voorzieningen worden getroffen, die er toe strekken dat bij beëindiging of taakverandering van bekostigde instellingen de met rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) in evenredige mate naar de algemene middelen terugvloeien. De aanspraak van de overheid in deze is sterker naarmate het aandeel van de overheid bij de subsidiëring van investeringskosten en in de totale financiële behoefte groter is en de formele band met de gesubsidieerde instelling sterker is.

Juridisch lijkt het niet mogelijk te zijn om de in het verleden opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) te laten terugvloeien naar het Rijk, tenzij daartoe in het verleden, in de betrokken bekostigingsregelingen adequate voorzieningen zijn getroffen. Eventueel kan door onderhandeling een claim van Rijkszijde worden geëffectueerd.

Het met terugwerkende kracht treffen van een voorziening, (ook indien bij wet in formele zin), is nauwelijks aanvaardbaar. Voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen positieve vermogens(-bestanddelen) kan het Rijk zich bij de tot standkoming van nieuwe bekostigingsregelingen of bij de voortzetting van bestaande, zich rechten verschaffen. De meest voor de hand liggende oplossing in dit verband is het creëren in de bekostigingsregeling van een recht op een vergoeding naar rato van de verstrekte subsidies.

Het is hierbij niet mogelijk om in kwantitatieve zin aan te geven in welke mate middelen naar het Rijk zullen terugvloeien aangezien enerzijds het inzicht in de omvang van de opgebouwde positieve vermogens(-bestanddelen) bij gesubsidieerde instellingen nog te gering is, en anderzijds de frequentie van opheffing of taakwijzigingen van deze instellingen in de toekomst onbekend is.

6.3 Aanbevelingen

De werkgroep beveelt aan dat in bekostigingsregelingen een bepaling wordt opgenomen waarin wordt bepaald dat het Rijk naar rato van de verstrekte subsidie (gedurende een x aantal jaren) een vergoeding toekomt ten laste van de bekostigde instelling in geval van liquidatie of taakverandering. Teneinde uniformiteit te bevorderen beveelt de werkgroep aan om deze voorziening neer te leggen in "Aanwijzingen van de Minister-President", die voor "individuele" bekostigingsregelingen van toepassing kan zijn. In een dergelijke bepaling kunnen ook andere gevallen van vervreemding of wijziging van bestemming van onroerende en roerende goederen worden betrokken. De werkgroep stelt hierbij voor dat een kleine werkgroep wordt ingesteld om deze "Aanwijziging" voor te bereiden en te formuleren.

De werkgroep acht het wenselijk dat een dergelijke bepaling zo snel mogelijk wordt doorgevoerd bij bekostigingsregelingen waarbij geen voorzieningen bestaan. Hierbij dienen de bij de bekostigde instelling aanwezige mogelijkheden om met behulp van rijksmiddelen

een (aanzienlijk) positief vermogen op te bouwen in beschouwing te worden genomen. Hierbij dient een kosten/baten afweging te worden gemaakt met betrekking tot de baten van de voorziening en de kosten van de noodzakelijke controlesystemen. Ook beveelt de werkgroep aan dat bekostigingsregelingen waarin wel voorzieningen zijn opgenomen, deze worden getoetst aan de door de werkgroep voorgestane bepalingen.

Heroverweging "Vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen"

Vragenformulier

A. Algemeen

1. Departement
2. Naam bekostiging
3. Begrotingsartikel
(begroting 1984)
4. Omschrijving
begrotingsartikel
5. Totale begrotingsbedrag
6. Aantal ontvangers
7. Naam invuller
- Werkzaam bij
- te bereiken onder
- telefoonnummer

B. Onderzoeksvragen

1. Zijn er voorzieningen getroffen om bij beëindiging van activiteiten of verandering van taak, waarvoor Rijksmiddelen zijn verstrekt, de door middel van overheidsgelden opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) te doen toevloeden aan het Rijk?*

Ja ————— vragen 2, 3, 4, 5, 6 en 7

Nee ————— vragen 8, 9, 10 en 11

2. Indien voorzieningen zijn getroffen, hoe kunnen deze worden omschreven?*

- subsidievoorwaarde(n)
- wettelijke regeling
- statuten
- overeenkomst
- anders tw.....

3. Wat is de vindplaats van de voorziening?

.....

4. Wat is de tekst van de voorziening?

.....
.....
.....
.....

5. Is er aanleiding geweest om de voorziening toe te passen? *

JA → VRAGEN 6 en 7

NEEN → DEEL C

6. Op welke wijze is, en hoe frequent is uitvoering gegeven aan de voorzieningen?.....
.....
.....
.....
.....

7. Welke problemen doen zich hierbij voor?
.....
.....
.....

8. Is er voor 1983 een indicatie te geven van de bedragen genoemd met de door middel van Rijksmiddelen opgebouwde positieve vermogens(-bestandelen) die bij beëindiging of taakwijziging niet toevloeden aan het Rijk?
.....
.....
.....

9. Kunnen de voorzieningen nog worden getroffen?*

JA —————> VRAAG 10

NEEN —————> VRAAG 11

10. In welke vorm kunnen de voorzieningen worden getroffen?.....
.....
.....
.....

11. Waarom is het niet mogelijk voorzieningen te treffen?

.....
.....
.....

C: Overige opmerkingen

Welke informatie acht u verder van belang voor de heroverweging
vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen?

.....
.....
.....

* Juiste antwoord aankruizen

Heroverweging Vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen

Inventarisatie

1. Inleiding

Deze inventarisatie is tot stand gekomen op basis van de opgaven van de departementen door middel van het vragenformulier bij de heroverweging "Vervreemding van met rijksmiddelen bekostigde goederen".

2. Structuur inventarisatie

De inventarisatie is gesplitst in drie delen, te weten Deel A bevattend de bekostigingen, waarbij voorzieningen zijn getroffen vermogens (bestanddelen) bij taakbeëindiging of -wijziging te laten terugvloeien aan het Rijk, Deel B, waarbij deze voorzieningen niet zijn getroffen en deel C, algemene opmerkingen.

Deel A is gesplitst in de categorieën voorzieningen te weten:

- A1 subsidievoorwaarden
- A2 statuten
- A3 wettelijke regelingen
- A4 andere voorzieningen

Deel B is onderverdeeld in twee onderdelen:

- B1 voorzieningen kunnen alsnog worden getroffen
- B2 voorzieningen kunnen niet worden getroffen

Deel A

Bekostigingen waarbij voorzieningen zijn getroffen om bij beëindiging van activiteiten of verandering van taak, waarvoor Rijksmiddelen zijn verstrekt, de door middel van overheidsgelden opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) te doen toevloeien aan het Rijk.

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen c.q. overige opmerkingen
Ju	Part. Kinderbeschermingsin- richtingen (Bouwsubsidie)	16.220.000	52	+ 150	<p>Beginselenwet Art. 13, Hypotheekverstrekking t.b.v. het Rijk.</p> <p>Uitvoeringsbesluit Kinderbescherming Art 133-138 (samenvatting) Art 133</p> <p>I Indien gebouwen, terreinen of roerende zaken ten behoeve waarvan door de Minister van Justitie bouwsubsidie is verleend, worden vervreemd of geheel en gedeeltelijk aan hun bestemming worden onttrokken, dan wel indien de goedkeuring van de inrichting door de Minister wordt ingetrokken, is de rechtspersoon aan de staat een bedrag verschuldigd.</p> <p>II Buiten het geval van vervreemding kan de rechtspersoon ook i.p.v. dit bedrag, de goederen binnen vier maanden aan de staat in eigendom overdragen. De artikelen 134-138 bevatten bepalingen t.a.v. de vaststelling van het bedrag door de Minister en bij geschil door een commissie van deskundigen, en de overgang naar rechtsopvolgers.</p>	<p>Uitvoering wordt gegeven door verkoop van panden. Hierbij zijn geen problemen (100% investeringskosten). Gem. opbrengst per jaar + 3-4 mln.</p>

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
Ju	Part. Reclassering (A.R.V., Leger des Heils en Hulp voor onbehuisden)	56.635.000	60	3	Er is een reorganisatie overeen- komst opgesteld tussen de Staat der Nederlanden en het Bestuur van de Algemene Reclasserings- vereniging. Deze zal naar ver- wachting binnenkort door partijen worden ondertekend en m.i.v. 1985/1986 van kracht zijn. Met deze overeenkomst vervallen alle bestaande subsidievoorwaarden e.d. De overeenkomst voorziet o.m. in overdracht van alle kapi- taalgoederen aan een twintigtal arrondissementale stichtingen. Bij het opstellen van een nieuwe Reclasseringsregeling zal er vanuit gegaan worden dat bij beëindiging of verandering van taak de door middel van over- heidsgeld opgebouwde positieve vermogens bestanddelen dienen te worden overgedragen aan de Staat der Nederlanden. T.b.v. het Leger des Heils zal in de nieuwe Reclasseringsregeling soortge- lijke voorwaarden als voor buiten de arrondissementale stichtingen blijvende reclasseringsvoorzie- ningen worden getroffen.	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
Ju	Algemene Reclasseringsvereniging en Leger des Heils (bouwsubsidies)	1.080.000	63	2	Artikelen 6-10 van de voorwaarden voor de toekenning van bouwsubsidie krachtens art. 21 van de reclasseringsregeling 1970. Deze zijn identiek aan de voorzieningen bij bouwsubsidies aan Part. Kinderbeschermingsinrichtingen (zie boven)	Aan deze voorneming wordt uitvoering gegeven door verkoop van panden. Hierbij doen zich geen problemen voor.
Ju	Bureaus voor rechtshulp	241.120.000	73	20	Bij subsidiebrief: Bij beëindiging of verandering van taak dienen de d.m.v. overheidsgelden opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) te worden overgedragen aan het Rijk.	
Ju	Stichting Studiecentrum Rechtspleging	1.235.000	75	1	Idem.	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoerings- problemen
L&V	Subsidie part. organisaties (openluchtrecreatie)	11.000.000	173	32	<p><u>Art. 35</u> 4. Bij vervreemding van eigendommen en bij ontvangst van schadevergoeding voor verlies of beschadiging van eigendommen kunnen de ministers bepalen, dat de stichting hen een vergoeding verschuldigd is. De hoogte van deze vergoeding is afhankelijk van het subsidiepercentage en van het aantal jaren gedurende welke subsidie in de afschrijving op bovenbedoelde eigendommen is verleend.</p> <p><u>Art. 36</u> Indien subsidiëring tot het verwerven van eigendommen of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid of medegeleid, is de instelling aan het rijk een vergoeding verschuldigd:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. bij wijziging van de doelstelling; b. bij wijziging of inkringing van de uit de doelstelling voortvloeiende activiteiten; c. bij beëindiging van het subsidie; d. bij liquidatie; e. bij vervreemding van eigendommen; f. bij wijziging van de bestemming van eigendommen; <p>Deze vergoeding wordt bepaald overeenkomstig het geldende subsidiepercentage in de subsidiabele lasten en is medegebaseerd op een deugdelijk taxatierapport. Ingeval van samengaan met één of meer andere instellingen kunnen de ministers afwijkende regelen stellen.</p>	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
O&W	Subsidie verzorgingsinstellingen (S.L.O., pedagogische centra, schoolbegeleidingsdiensten, SVO, CITO en NIAM)	154 mln	287,	div.	<p>Richtlijnen subsidiëring verzorgingsinstellingen art. 6 en 7.</p> <p>Art. 6a: Het bestuur heeft van te voren de goedkeuring van de Ministere voor vervreemding, bezwaring of verandering van bestemming van roerend goed met een economische waarde groter dan f. 30.000,- of van onroerend goed, ten behoeve waarvan rijks-subsidie is genoten.</p> <p>Art. 7a: Wanneer het bestuur de activiteiten van de instelling, waarvoor rijksvergoeding is verstrekt, beëindigt, of uit anderen hoofde het recht daarop verliest, komt aan het rijk toe de waarde van de eigendommen, die nog aanwezig zijn - althans nog aanwezig behoren te zijn - voorzover, en in geval van meerdere subsidiënten, naar rato deze eigendommen uit bijdragen van het rijk zijn voort gekomen.</p>	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
V&W	Bijdrage aan de Vereniging Veilig Verkeer Nederland	7.635.000	32	1	In geval van ontbinding van uw vereniging moet de liquidatie-afrekening waarin is opgenomen de be- stemming van evt. vrijko- mende middelen eveneens aan mijn goedkeuring wor- den onderworpen.	
V&W	Bijdrage aan de Ned. Ver. tot Bescherming van voetgangers	1.018.000	33	1	Ingeval uw vereniging mocht worden geliquideerd zal de liquidatie-afreke- ning, waarin zijn opgeno- men de bestemmingen van eventueel vrijkomende ac- tiva eveneens aan mijn goedkeuring zijn te onder- werpen.	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
SZW	Centra voor Beroepsoefening en Beroeps-orientatie	35.000.000	97	meerdere	In de voorlopige regeling voor de centra voor beroepsorientatie en beroepsoefening is opgenomen dat bij opheffing van een CBB de minister kan bepalen dat de door hem aan te wijzen installaties, inventarisgoederen en overige hulpmiddelen die ten laste van 's Rijkskas hetzij vooraf of na 1 januari 1980 zijn verworven om niet aan het Rijk zullen worden overgedragen.	
SZW	Subsidieregeling "emancipatievoorziening op regionaal niveau"	4.400.000	U126	16	Ned. Staatscourant d.d. 19/10/84. De Minister kan bepalen dat bij beëindiging van de werkzaamheden van de rechtspersoon, dat goederen welke verworven zijn d.m.v. subsidie, krachtens deze regeling om niet aan het Rijk worden overgedragen.	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen /overige opmerkingen
WVC	Orkesten	8.971.300	57-1	2	Bij beëindiging activiteiten of bij verlies van recht op subsidie, komt aan het Rijk toe de waarde der eigendommen die alsdan nog aanwezig zijn - althans nog aanwezig behoren te zijn - voor zover het Rijk subsidie in de aanschaf van deze eigendommen heeft verstrekt.	Goede controle mogelijkheden ontbreken
WVC	Instellingen (Muziek en Dans)	(8.630.000) zie onder A2	(57-2)	3	Indien de subsidiëring van de instelling tot het verwerven van onroerend goed of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid is de instelling in de navolgende gevallen één door de Ministere vast te stellen vergoeding aan het Rijk verschuldigd in gevallen van liquidatie, beëindiging of vermindering van subsidie of activiteiten, wijziging doelstelling, ontvangst schadevergoeding, onjuiste aanwending, vervreemding van eigendommen of wijziging van bestemming van eigendommen. Bij bepaling hoogte vergoeding wordt rekening gehouden met aantal jaren subsidie en aandeel Rijk in de inkomsten en eventuele wijzigingen in de waarde vermogensbestanddelen.	Zie hierboven.

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen c.q. overige opmerkingen
WVC	Opera/operette gezelschappen	33.034.800	57-3	3	Zelfde als bij orkesten (zie hiervoor)	Zie hierboven.
WVC	Dans (subsidies en andere uitgaven)	15.852.300	57-4	6	Zie hierboven	Zie hierboven.
WVC	Kunstzinnige vorming en Amateuristische Kunstbeoefening	27.524.000	67	+100	Door het aanvaard hebben van enige subsidie of voorschotten daarop, krachtens deze interimregeling verbindt een organisatie zich om bij ontbinding organisatie, bij beëindiging van de subsidiëring, zomede in geval van het niet meer voldoen aan het in 2.1 t/m 2.3 van deze interimregeling gestelde, aan de staat over te dragen dat gedeelte van de waarde der eigendommen die aanwezig zijn of behoren te zijn die naar oordeel Min. van CRM geacht moeten worden uit het Rijkssubsidie te zijn bekostigd (gehoord het bestuur of de vereffenaars van de organisatie); bestuur dient deze bepaling op te nemen in in de statuten.	Zie hierboven.

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ Overige opmerkingen
WVC	Subsidiëring instellingen beeldende kunst	+5.500.000	66	10	<p>1. Instelling behoeft van te voren goedkeuring Minister voor aangaan van garantieverplichtingen, voor vervreemding, bezwaring en verandering van bestemming van roerend goed met een aanschafwaarde van meer dan f 10.000,- of van onroerend goed.</p> <p>2. Bij liquidatie, beëindiging of vermindering subsidiëring, ontvangst van schadevergoeding, aanwending vermogen voor niet subsidiabele activiteiten, wijziging van doelstelling, wijziging of inkrimping activiteiten, vervreemding en bestemmingswijziging is een door de Minister te bepalen vergoeding aan het Rijk verschuldigd</p>	<p>In de statuten: een eventueel batig saldo wordt door het bestuur met goedkeuring van het Rijk overgedragen aan een of meer lichamen met een gelijk of aanverwant doel.</p> <p>Uitvoering is één keer voorgekomen.</p> <p>Problemen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beroep tegen subsidie-beëindiging 2. Splitsing eigen bezit en met rijksmiddelen aangekochte goederen
WVC	Rijksregeling landelijk Sociaal-Cultureel Werk	46.336.051	145	90	<p>Indien subsidiëring tot vermogensvorming heeft geleid, is de organisatie bij beëindiging subsidie, bij liquidatie en vervreemding van eigendommen en bij wijziging van de bestemming van eigendommen aan het Rijk een vergoeding verschuldigd, welke na overleg met de Minister wordt vastgesteld.</p>	<p>Per 1-1-1979 is het plaatselijk en regionaal sociaal-cultureel werk aan gemeenten/provincies overgelaten.</p>

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
WVC	I.F.I.-instellingen (jeugdhulpverlening)	615.923.000	179	350	Indien de subsidieverlening aan de instelling tot het verwerven van onroerend goed of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid, is de instelling in de navolgende gevallen een door de Minister te bepalen vergoeding verschuldigd: a. bij liquidatie van de instelling; b. bij beëindiging van de subsidieverlening, waarbij vermogensbestanddelen die worden aangewend voor ook dan nog subsidiabele activiteiten buiten beschouwing blijven.	
WVC	Rijkssubsidieregeling Samenlevingsopbouw	144.000.000	155	150	Bij subsidiëring in de afschrijving of aankoop van een pand is een vergoeding aan het Rijk verschuldigd indien dat pand geheel of gedeeltelijk aan de bestemming wordt onttrokken of vervreemd. Vergoeding afhankelijk van waarde pand en percentage rijkssubsidie. Indien het berekende bedrag nihil is of negatief wordt geen vergoeding aan het Rijk gegeven of van het Rijk verkregen.	

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen c.q. overige opmerkingen
WVC	Gezinsverzorging en gezins- hulp	1.210.504.000	162	meer- dere	Indien subsidiëring tot vermo- gensvorming heeft geleid is de instelling een door de Minister te bepalen vergoeding verschul- digd bij wijziging doelstel- ling, wijziging of inkrimping activiteiten, beëindiging sub- sidie, liquidatie, vervreemding eigendommen, ontvangst van schadevergoeding voor verlies of beschadiging en wijziging van de bestemming van eigendom- men. Vergoeding afhankelijk van jaren subsidie, deel rijks- subsidie en waarde verandering. Geldt niet wanneer activiteiten na toestemming door een ander worden voortgezet en de activa tegen boekwaarde in eigendom zijn overgedragen.	Ook in afzonderlijke brieven worden nog extra voorwaarden genoemd zoals bij negatief saldo geen vergoeding door het Rijk).
WVC	Opleidingen (Gezondheidszorg)	18.895.000	206	32	Bij beëindiging exploitatie internaat of verlies van recht op subsidie dan wel indien het onroerend goed met goedkeuring van de Minister geheel of gedeeltelijk wordt vervreemd, komen de eigendommen, c.q. de opbrengs-ten daarvan ter beschikking van het Rijk, voorzover deze door het Rijk zijn bekostigd.	Ook wordt dit vastgelegd in circulaires en/of brieven. Onregelmatige frequentie van de uitvoering. Het financiële resultaat dat ten gunste van het Rijk moet komen wordt bepaald in overleg tussen CDFEZ, RGD en Domeinen.

Al: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen c.q. overige opmerkingen
WVC	Verlavingsziekten (Consultatiebureaus voor alcohol en drugs)	49.500.000	225	17	Voor vervreemding of verzwaring goederen voorafgaande goedkeu- ring Minister vereist. Bij be- ëindiging of verlies van aan- spraken op subsidie, behoudens in gevallen waarin de instand- houding door een andere door het Rijk gesubsidieerde wordt voort- gezet, moeten die goederen waar- van de aanschaffing geheel of gedeeltelijk door het Rijk is gesubsidieerd, aan het Rijk in eigendom worden overgedragen of een bedrag op basis van de dag- waarde. Dit geldt ook bij ver- vreemding van haar roerende of onroerende goederen.	
WVC	Stichting landelijke Centrum Dienstverlening GVO	2.100.000	226	1	Voor de vervreemding of bezwa- ring, danwel wijziging van de bestemming van roerende en on- roerende goederen is voorafgaan- de schriftelijke toestemming vereist. Bij vervreemding van haar onroerende of roerende goe- deren danwel van het geven van een andere bestemming daaraan, dienen goederen die geheel of gedeeltelijk in de aanschaf- fingskosten zijn gesubsidieerd, in eigendom te worden overdragen naar het Rijk of uitkeren van bedrag afhankelijk van dagwaarde en rijkssubsidie. Geldt ook bij opheffing stichting en verlies van subsidieaanspraken.	Betreft uitsluitend enige inventaris- goederen met een geringe aanschaf- waarde (instelling houdt nauwkeurig inventarislijst bij).

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen c.q. overige opmerkingen
WVC	Verslavingsziekten (Consultatiebureaus voor alcohol en drugs)	49.500.000	225	17	Voor vervreemding of verzwaring goederen voorafgaande goedkeu- ring Minister vereist. Bij be- ëindiging of verlies van aan- spraken op subsidie, behoudens in gevallen waarin de instand- houding door een andere door het Rijk gesubsidieerde wordt voort- gezet, moeten die goederen waar- van de aanschaffing geheel of gedeeltelijk door het Rijk is gesubsidieerd, aan het Rijk in eigendom worden overgedragen of een bedrag op basis van de dag- waarde. Dit geldt ook bij ver- vreemding van haar roerende of onroerende goederen.	
WVC	Stichting landelijke Centrum Dienstverlening GVO	2.100.000	226	1	Voor de vervreemding of bezwa- ring, danwel wijziging van de bestemming van roerende en on- roerende goederen is voorafgaan- de schriftelijke toestemming vereist. Bij vervreemding van haar onroerende of roerende goe- deren danwel van het geven van een andere bestemming daaraan, dienen goederen die geheel of gedeeltelijk in de aanschaf- fingskosten zijn gesubsidieerd, in eigendom te worden overdragen naar het Rijk of uitkeren van bedrag afhankelijk van dagwaarde en rijkssubsidie. Geldt ook bij opheffing stichting en verlies van subsidieaanspraken.	Betreft uitsluitend enige inventaris- goederen met een geringe aanschaf- waarde (instelling houdt nauwkeurig inventarislijst bij).

A1: Subsidievoorwaarden

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ overige opmerkingen
WVC	Stichting Nederlands Huisartsen Instituut	4.950.000	208	1	Analoog aan bovenstaande	Overtollige onroerende goederen worden ten gunste van het Rijkssubsidie verantwoord. Boekhoudkundige controle door A.D. achteraf.
WVC	Nederlands Instituut voor Gerontologie	434.000	219	1	Voor de vervreemding van de met rijks gelden aangeschafte inventarisgoederen is de voorafgaande goedkeuring van de bewindslieden vereist.	Zie hierboven
WVC	St. Nederlands Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid	3.571.000	224	1	Voor vervreemding en bezwaring goederen voorafgaande goedkeuring Minister vereist. Bij beëindiging werkzaamheden of bij vervreemding van goederen overdracht of uitkering aan het Rijk op basis van dagwaarde en evenredigheid van het voor aanschaf of verbetering toegekende subsidiebedrag.	Oude panden verkocht om de gehele opbrengst te gebruiken voor aankoop nieuw groter pand.
WVC	Herstructurering Voorzieningen Gezondheidszorg	(28.900.000)	221	meerdere	Op dit moment worde een voor het totale D.G. geldende regeling ontworpen.	Betreft slechts regionale samenwerkingsverbanden

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
Biza	Subsidiëring (Oorlogsgravenstichting)	3.776.000	25a	1	Art. 14 Bij opheffing der stichting geschiedt de liquidatie door de Raad van Bestuur. Na betaling van alle schulden, waaronder begrepen de verzekering tot nakoming van lopende verplichtingen, zo terzake van pensioenen als anderszins, wordt het vermogen der stichting overgedragen aan het Rijk.	
BuiZa	Subsidiëring Stichting Instituut Clingendael (Bijdragen Def: O&W:)	1.744.000 1.908.000 <u>+ 700.000</u>	61	1	Art. 33 Het bestuur is belast met der vereffening van het vermogen. Na vereffening van het vermogen wordt door het bestuur eerst na goedkeuring van de Raad van Toezicht en door de dan aanwezige subsidiegevers aan het resterende vermogen een nadere bestemming gegeven.	De overheid is vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht. Een dubbele dekking heeft derhalve plaats.
Def	Stichting Rechtsbijstand Dienstplichtigen	450.000	15	1	De Nationale Raad Welzijn militairen bepaalt welke bestemming na betaling van alle schulden aan de overgebleven bezittingen van de Stichting wordt gegeven.	Aangenomen mag worden dat de "Nationale Raad Welzijn Militairen" een "militaire" bestemming zal herzien, derhalve toch Rijksoverheid.
Def	Kon. Ned Leger- en Wapen- museum "Generaal Hoefer"	2.700.000	53	1	Art. 16: Het bestuur regelt de liquidatie met inachtneming van de aanwijzing van de Minister van Defensie.	

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
EZ	Bijdrage NEHEM	8.384.000	15	1	Een eventueel batig saldo na vereffening komt ten goede aan de Staat der Nederlanden.	
EZ	Ned. Instituut voor vliegtuigindustrie en Ruimtevaart	2.000.000	29	1	Liquidatie der Stichting kan plaatsvinden door de gezamenlijke in art.16 bedoelde ministers ¹⁾ , die tevens zullen regelen de bestemming der resterende rechten en bezittingen en de afwikkeling der lopende verplichtingen der Stichting.	
EZ	Centraal orgaan scheppend ambacht	324.000	60	1	Art. 12: Opheffing van de Stichting en wijze van liquidatie behoeft de goedkeuring van de Minister van EZ.	Wordt in 1984 opgeheven.
EZ	Apparaatskosten Stichting O&S	4.463.000	62	1	Art. 17, sub.3: Wanneer de Stichting wordt opgeheven bepaalt de Minister van EZ in overeenstemming met de Minister van Financiën de bestemming van het liquidatiesaldo.	
EZ	Nationaal Bureau voor Toerisme	21.571.000	66	1	Art. 17: De Minister bepaalt de bestemming van een eventueel liquidatiesaldo met dien verstande dat dit saldo zoveel mogelijk moet worden aangewend in overeenstemming met het doel van de Stichting.	
EZ	Automatisering Bureau Toerisme	9.456.000	67	1	De Minister van EZ bepaalt bij de ontbinding van de Stichting van het liquidatiesaldo.	

1) V&W, Fin., Def., EZ.

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
L&V	Subsidies onderzoeksinstellingen	102.000 2.014.000 508.000 1.475.000 29.888.000	56 97 102 146 148	21	Art. 15, lid 3 Indien na afwikkeling van de verplichtingen der Stichting bezittingen overblijven, zal hieraan door het bestuur in overleg met de Minister van Landbouw en Visserij een bestemming worden gegeven, welke zoveel mogelijk in overeenstemming is met het doel van de stichting. Een bestuursbesluit tot opheffing en de bestemming van een eventueel liquidatiesaldo behoeven de goedkeuring van de Minister van Landbouw en Visserij. (onderzoeksinstellingen)	Activa worden tegen symbolische waarde overgedragen aan andere L.V.V.-instituten. Rest wordt afgezet via Domeinen, opbrengst naar liquidatiesaldo; liquidatiesaldo wordt ondergebracht bij andere L.V.V.-stichtingen en in de subsidiëring meege-nomen. Frequentie: zeer inci-denteel.
L&V	Bijdrage aan de Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Visserij	2.000.000	117	1	Wanneer de Stichting wordt opgeheven bepaalt de Minister van L&V in overeenstemming met de Minister van Financiën de bestemming van het liquidatiesaldo.	
L&V	Bijdrage aan de Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw	104.399.000	130	1	Idem. Statuten: art. 10, lid 3.	

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
V&W	Extra subsidie aan de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium voor investeringen	7.717.000	131	1	Bestemming van evt. resterende bezittingen te regelen bij opheffing van de Stichting door de ministers van V&W, Defensie, EZ, O&W en Fin., na overleg met andere subsidiënten.	
VROM	Stichting Standaard Bestek voor de Burgerlijke en Utiliteitsbouw (STABU)	700.000	89	1	Bij ontbinding, geschiedt vereffening van baten en lasten naar rato van de bijdragen van participanten (w.o. ministerie), gemiddeld over vereffeningssjaar en twee voorgaande jaren.	subsidie vermindert zeer snel
SZW	Stichting C.C.O.Z. (Coördinatie van <u>Communicatie</u> m.b.t. gegevens van <u>Onderzoek</u> inzake <u>Ziekteverzuim</u>)	586.000	4-029	1	Bestuur geeft bestemming aan na vereffening resterend batig saldo, na verkregen goedkeuring door Minister van Sociale Zaken Sociale Verzekeringsraad en de Federatie van bedrijfsverenigingen.	
SZW	Stichting Het Veiligheids Instituut	3.000.000	4-028	1	Een na vereffening resterend batig saldo vervalt aan de subsidiënten van de stichting in verhouding tot hun bijdragen in geld aan de stichting gedaan gedurende de laatste verlopen vijftien boekjaren (bij liquidatie van de (Stichting)	

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
SZW	Subsidie Stichting B.O.B. (<u>Bedrijfs</u> Opleidingen <u>Bedrijfs</u> gezondheidszorg)	567.000	U- 045	1	Het bestuur (waarin de overheid is vertegenwoordigd) stelt de bestemming van een na liquidatie resterend batig saldo vast. De Minister v. SZW moet goedkeuring verlenen aan een bestuursbesluit tot liquidatie.	
SZW	Stichting Voorzieningsfonds voor kunstenaars	1.118.000	79a	1	Vereffening, voor zover van premies en subsidies + rente nog gelden beschikbaar zijn, heeft plaats na ontbinding op grondslag van evenredige verdeling tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid en de op de datum van ontbinding subsidiërende gemeenten en aangesloten verenigingen en stichtingen, zulks volgens regels te stellen door de Minister van Sociale Zaken (art. 10 Statuten)	Continuering van de subsidie staat ter discussie. In verband hiermee is met ingang van 1983 de subsidie gemaximeerd.

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
WVC	Stichting Fonds voor de Letteren	8.551.200	60	1	- De liquiditeuren zullen aan het liquidatiesaldo een bestemming geven die zoveel mogelijk in overeenstemming is met het doel van de Stichting. Een besluit tot bestemming van het liquidatiesaldo behoeft de goedkeuring van de Minister van CRM.	Fonds voor de Letteren moet op haar beurt zijn goedkeuring verlenen m.b.t. besteding van het liquidatiesaldo van de Stichting Schrijvershuis.
WVC	Stichting Ned. Letterkundig Museum en documentatiecentrum	Zie hierboven 1			- Aan hetgeen na de liquidatie van de bezittingen den Stichting overblijft wordt met goedkeuring van de Minister van O.K. en W. en B en W van Den Haag een bestemming gegeven zoveel mogelijk overeenkomend met het doel der Stichting.	Statuten worden gewijzigd. Minister van <u>WVC</u> dient dan de goedkeuring te verlenen.
WVC	Stichting Schrijvers, School, Samenleving	n.v.t.		1	- Een eventueel batig liquidatiesaldo kan uitsluitend besteed worden t.b.v. gesubsidiëerde participerende instellingen, welke besteding goedkeuring behoeft van de stichting Fonds van de Letteren.	Stichting het Schrijvershuis wordt niet gesubsidiëerd door WVC. Wel werd destijds via Fonds voor de Letteren geld beschikbaar gesteld voor aankoop van het pand van deze stichting. Eenmalige verlichting hypotheeklasten door betalen som geld.
WVC	Stichting het Schrijvershuis	Zie Stichting Ned. Letterkundig Museum en documentatiecentrum.			Een eventueel batig liquidatiesaldo zal worden bestemd voor een doel zoveel mogelijk overeenstemmend met het doel van de Stichting na verkregen toestemming van de Minister van WVC	

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
WVC	Instellingen (Zie ook A1) Muziek en dans	(8.630.000)	(57-2)	5	Bij liquidatie zal in overleg met subsidiënt een bestemming aan eventueel batig saldo worden gegeven.	Goede controle-mogelijkheden ontbreken.
WVC	Subsidies en andere uitgaven Toneel en Mime	41.457.000	58	+ 60	Bestemming eventueel batig saldo behoeft toestemming subsidiënt.	Eventuele ongedekte tekorten A.P. of niet-subsidieabel verklaarde uitgaven zullen bij beëindiging van de activiteiten in eerste instantie op een eventuele opbrengst uit verkoop van bezittingen verhaald worden zodat het resterend batig saldo vrij gering is (In '77 en '83 liquidatie).
WVC	Subsidies aan instellingen en Manifestaties op filmgebied	3.342.00	62	5	Liquidatiesaldo te bestemmen zoveel mogelijk in overeenstemming met het doel van de stichting	Drie keer uitvoering gegeven. 1. AROB-procedures bij subsidiebeëindiging. 2. Het veilig stellen van de filmcollectie voor een faillissement. Veilig stellen waardevolle activa moeilijk i.v.m. bepalingen in het B.W. over benadelen van Crediteuren. Gedacht kan worden aan eigendomsoverdracht van de collectie aan een andere stichting. Bij subsidiebeëindiging meestal geen positief liquidatiesaldo.

A2: Statuten

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen/ c.q. overige opmerkingen
WVC	Subsidiëring film- produktie Fonds voor de Neder- landse Film	4.448.000	63	1	De liquidateuren zullen aan het liquidatiesaldo een bestemming geven die zoveel mogelijk in overeenstemming is met het doel van het fonds. Een beslissing tot bestemming van het saldo behoeft de goedkeuring van de Minister van WVC.	
WVC	Subsidie Filmproductie, Produktiefonds voor Nederlandse Speelfilms	6.120.000	64	1	Bestuur zal aan het liquidatie- saldo een bestemming geven zoveel mogelijk in overeenstemming met het doel der stichting of het saldo uitbetalen aan het Rijk en de Nederlandse Bioscoopbond; te verdelen naar rato der bijdrage.	Fondsvorming niet toe- gestaan.
WVC	Subsidies en andere uit- gaven voor de monumenten- zorg	(210.414.000) (totale be- grotingspost)	93	2	Er wordt bij de bepaling van het perc. subsidie van 50% op toege- zien dat in de statuten van de Stichtingen (kerkelijke monumen- ten en eigendommen van kerkvoog- dijen, alsmede Stichtingen die zich het behoud van monumenten ten doel stellen) liquidatie of taakwijziging is opgenomen dat bij de positieve vermogens zullen worden overgedragen aan Stichtin- gen die dezelfde doelstelling hebben d.w.z. behoud van monumen- ten.	Subsidie gericht op pro- jecten en niet op de eigenaar. Kerkvoogdij gaat niet failliet.

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
L&V	Subsidies bijzondere Scholen	15.900.000 148.000 32.294.000 61.677.000 33.866.000 213.020.000	39 46 48 52 53 54	173	<p>Art. 101 Wet Voortgezet Onderwijs.</p> <p>1. Indien gebouwen, terreinen of roerende zaken van scholen, ten behoeve waarvan een vergoeding in de stichtingskosten of inrichtingskosten is genoten, geheel of <u>gedeeltelijk</u> aan hun bestemming worden onttrokken of met toestemming van Onze minister worden vervreemd, anders dan bedoeld in artikel 98, eerste lid, dan wel indien de bekostiging wordt beëindigd, is de gemeente dan wel de rechtspersoon aan het Rijk een bedrag verschuldigd. Het bevoegd gezag kan, buiten het geval van vervreemding, in de plaats van betaling van dit bedrag de eigendom van die gebouwen, terreinen of roerende zaken binnen 4 maanden aan het Rijk overdragen.</p> <p>2. Onze minister stelt het bedrag, bedoeld in het eerste lid, vast op de grondslag van de waarde van de gebouwen, terreinen of roerende zaken en de door het bevoegd gezag daarvoor ontvangen vergoedingen en uit eigen middelen bestede gelden.</p> <p>3. Bij overdracht van de eigendom van gebouwen, terreinen of</p>	<p>Voorziening wordt toegepast bij liquidatie van scholen. Hierbij zijn geen problemen.</p>

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
L&V	Subsidies bijzondere Scholen (vervolg)				<p>roerende zaken ingevolge het eerste lid vergoedt het Rijk, indien gedeelten van de gebouwen, terreinen of roerende zaken uit eigen middelen worden bekostigd en hiervoor geen vergoeding werd genoten, een door Onze minister te bepalen waarde.</p> <p>6. Geschillen over de toepassing van dit artikel worden door Ons beslist.</p> <p>Art. 102. Artikel 101 is niet van toepassing, indien en voor zover Onze minister heeft goedgekeurd, dat gebouwen, terreinen of roerende zaken worden bestemd voor ander onderwijs, dan wel worden gebruikt voor andere culturele of maatschappelijke doeleinden.</p>	

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen c.q. overige opmerkingen
O&W	Wet op het basisonderwijs (Kosten kleuter en lager onderwijs)	6,2 mld	52 t/m 65	ca 17000 en gemeenten	Art. 109, lid 3 Wet op basisonderwijs (treedt in werking op 1/8/85). Indien een openbare school ingevolgt art. 108 wordt opgeheven dan wel indien de bekostiging van een bijzondere school ingevolgt art. 107 wordt beëindigd of het bevoegd gezag besluit tot opheffing van de school, stort het bevoegd gezag niet bestede vergoedingen terug in de desbetreffende overheidskas. (N.B. dit is op een uitzondering na 's Rijks kas). Voor de volledigheid zij vermeld dat gebouwen, terreinen en roerende zaken (met Rijksmiddelen aangeschaft), behalve die welke het bevoegd gezag uit eigen middelen heeft aangeschaft, aan de gemeente worden overgedragen.	In het algemeen gaan de lonen en de exploitatievergoedingen rechtstreeks naar de scholen en die voor investeringen naar de gemeenten. In de vorm van rente en aflossing.
O&W	Interimwet op het speciaal en het voortgezet onderwijs	1,4 mld	44 t/m 51	ca 1000 en gemeenten	Artikel 105, lid 3, zoals dat zal luiden na ongewijzigde aanvaarding van de Overgangswet 130V 50, in werking treding 1/8/85. Voorzieningen zijn indentiek aan die van de Wet op het basisonderwijs.	Idem.

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen Opmerkingen
O&W	Wet op voortgezet onderwijs (Investerings bouw, annuïteiten, huur en onderhoud, rente en aflossing)	934 mln (incl. HBO)	101 t/m 103	ca 3500	Artikel 101 en 102 zie bij L&V Subsidie Bijzonder Scholen. De artikelen 101 en 102 van de Wet op het voortgezet onderwijs zullen worden gewijzigd, waarvan mededeling zal worden gedaan in de onderwijsbegroting 1984/1985.	Er wordt regelmatig uitvoering gegeven aan de voorneming. De claims van het Rijk worden vaak aangevochten op basis van oude onderwijswetten en/of de waardebepaling. Toevloeiing naar anderen komt niet voor.
O&W	Ontwerp van Wet op hoger beroepsonderwijs (bouw)	zie boven			Art. 142. Gebouwen, terreinen, roerende zaken 1. Indien gebouwen, terreinen of roerende zaken van instellingen, ten behoeve waarvan een vergoeding is genoten, geheel of gedeeltelijk aan hun bestemming worden onttrokken of met toestemming van Onze minister worden vervreemd, anders dan bedoeld in art. 139, eerste lid, dan wel indien de bekostiging wordt beëindigd, is de gemeente de rechtspersoon aan het Rijk een bedrag verschuldigd. Het bevoegd gezag kan, buiten het geval van vervreemding, in de plaats van betaling van dit bedrag de eigendom van die gebouwen, terreinen of roerende zaken binnen 4 maanden aan het Rijk overdragen. 2. Onze minister stelt het bedrag, bedoeld in het eerste lid, vast op de grondslag van de waarde van de gebouwen, terreinen of	

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
O&W	Ontwerp van Wet op het hoger beroepsonderwijs (vervolg)				<p>roerende zaken en de door het bevoegd gezag daarvoor ontvangen vergoedingen en uit eigen middelen bestede gelden.</p> <p>3. Bij overdracht van de eigendom van gebouwen, terreinen of roerende zaken ingevolge het eerste lid vergoedt het Rijk, indien gedeelten van de gebouwen, terreinen of roerende zaken uit eigen middelen zijn bekostigd en hiervoor geen vergoeding werd genoten, een door Onze minister te bepalen waarde.</p> <p>4. Indien het bevoegd gezag zich met de bepaling van de waarde, bedoeld in het derde lid, niet kan verenigen, wordt de waarde van de gebouwen, terreinen of roerende zaken geschat. Art. 135 tweede en derde lid, is van toepassing.</p> <p>5. Volgens regels te stellen bij algemene maatregel van bestuur kan van de voorgaande leden worden afgeweken, indien het betreft tijdelijke voorzieningen in gebouwen of terreinen.</p> <p>In dit ontwerp van Invoeringwet op het Hoger Beroepsonderwijs zal dit artikel door een materieel gelijk-luidend artikel worden vervangen. Wetten zijn nog niet in werking.</p>	

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
						Overige opmerkingen
O&W	Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (investeringen)	171,2 mln	244 t/m 257	13	<p><u>Art. 106, 107 en 108</u></p> <p>106. Het vervreemden en bezwaren van onroerend goed (waarvoor een bijdrage van het Rijk of de gemeente Amsterdam is verleend), door curatoren zijn onderworpen aan de goedkeuring van de Minister.</p> <p>107. Bevat de termijn voor goedkeuring.</p> <p>108. Bevat bepalingen voor de overname van gebouwen en terreinen door het Rijk of de gemeente Amsterdam. Tegen geschatte waarde, indien deze niet meer voor academische doeleinden worden gebruikt.</p>	<p>Deze wet zal worden vervangen door een nieuwe wet (ontwerp van Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs 1984), daarvan zijn de artikelen 195, 196 en 197 gelijkloidend aan de huidige artikelen 106, 107 en 108.</p> <p>Uitvoering zeer sporadisch. Problemen bij overdracht van W.O. naar V.O., omdat een en ander via tussenkomst van Financiën (Domeinen) moet worden geregeld. Terugvloeiing naar anderen komt niet voor.</p>

A3: Wettelijke regelingen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening	Uitvoeringsproblemen
SZW	Bijdrage aan het Emigratie- bestuur	1.155.000	119	1	Kan van enig goed door het Emigratiebestuur geen gebruik meer worden gemaakt, dan stelt het dat goed te beschik- king aan onze Minister.	

A4: Andere voorzieningen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening of anders	Uitvoeringsproblemen/ overige opmerkingen
Buiza	Subsidie Koninklijk Instituut voor de Tropen	27.900.000	61	1	Buitenlandse Zaken is vertegenwoordigd in het Bestuur en de Raad van het KIT.	
Buiza	Subsidie Carnegiestichting	2.126.000	61	1	Buitenlandse Zaken is vertegenwoordigd in het bestuur van de Carnegiestichting.	
Buiza	Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)	14.000.000	94	1	Buitenlandse Zaken is vertegenwoordigd in het bestuur van de NCO.	
Def	Subsidie aan militaire tehuizen	3.569.000	15	6	Obligo-overeenkomst. Bij vervreemding resp. de onttrekking aan de bestemming zal betrokkene aan de Staat restitueren de voor de Stichting ontvangen rijkssubsidie vermindert met een percentage voor elk jaar dat het gebouw als militaire gebouw in gebruik is geweest.	
Def	Tegemoetkoming aan vormingscentra	1.300.000	18	6	Obligo-overeenkomst. Bij vervreemding, respectievelijk de onttrekking aan de bestemming zal betrokkene aan de Staat restitueren de voor de Stichting ontvangen Rijkssubsidie, vermindert met een percentage voor elk jaar dat het gebouw als vormingscentrum in gebruik is geweest.	In enkele gevallen is in de statuten opgenomen dat een voordelig saldo der Stichting bij opheffing in overleg met beide hoofdvlootgeestelijken moet een doel, zoveel mogelijk overeenkomend met het doel dezer stichting.

A4: Andere voorzieningen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening of anders	Uitvoeringsproblemen
EZ	N.V. Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij	930.000	45	1	EZ is voor 50% aandeelhouder.	
EZ	N.V. Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij	1.294.000	45	1	Idem.	
EZ	N.V. Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappijen	2.262.000	45	1	Idem.	
EZ	N.V. Limburgse Industriebank LIOF	3.477.000	45	1	EZ is voor 75% aandeelhouder.	
EZ	N.V. Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij	7.625.000	45	1	EZ is voor 100% aandeelhouder.	
EZ	Nederlandse Pijpleiding Maatschappij B.V.	827.000	95	1	Aandelenbezit is in handen van de Staat.	

A4: Andere voorzieningen

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Tekst voorziening of anders	Uitvoeringsproblemen
V&W	Bijdrage aan de NV Nederlandse Spoorwegen in de jaarlijkse kosten van het personenvervoer en van kruisingen van spoorwegen met wegen	1.202.200.000	62	1	Het Rijk is de enige aandeelhouder	
V&W	Bijdrage aan de NV Nederlandse Spoorwegen in verband met de aanleg van infrastructuur	210.100.000	69	1	Het Rijk is de enige aandeelhouder	
V&W	Bijdrage aan de NV Maatschappij Overijsselse Kanalen in de kosten van exploitatie en verbetering van die kanalen	600.000	170	1	Het Rijk is de enige aandeelhouder	
VROM	Vereniging voor de Ontwikkeling van Uniforme Grondslagen en Coördinatie van informatievoorziening in het Bouwwezen (UGCB)	165.000	89	1	Bij brief VROM-UGCB d.d. 17-7-'81. Ik ga er mee accoord dat uw vereniging een kapitaal van ca. f 100.000 bedoeld voor afwikkelingskosten in reserve houdt.	

Deel B

Bekostigingen waarbij geen voorzieningen zijn getroffen om bij beëindiging van activiteiten of verandering van taak, waarvoor Rijksmiddelen zijn verstrekt, de door middel van overheidsgelden opgebouwde positieve vermogens (-bestanddelen) te doen toevloei- en aan het Rijk.

Bl: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gedeerde bedragen '83/c.q. overige opmerkingen
BiZa	Subsidie aan Nationaal Brandpreventie Instituut	305.000	69	1	Wijziging statuten.	Bij liquidatie zou een positief ver- mogen van <u>±</u> 120.000 ontstaan.
BiZa	Europees Instituut voor Bestuurskunde	4.438.000	81	1	Subsidievoorwaarden EIB vormen op dit moment nog onderwerp van discussie (medio '84).	
BiZa	Stichting ter bevordering van onderwijs in de be- drijfsgezondheidszorg	200.000	126	1	Subsidievoorwaarden vormen op dit moment (medio '84) nog onderwerp van discussie BiZa en SoZaWe dragen voor meer dan 50% aan de begroting bij.	
Def	Stichting Maatschappij en krijgsmacht	494.000	15	1	De huidige tekst uit de statuten dat bij ontbinding der stichting het batig saldo bestemd wordt voor "een bij ont- bindingsbesluit aan te wijzen doel, zoveel mogelijk in overeenstemming met het in art. 3 der statuten vermelde doel", zou mogelijk beter gedefinieerd kunnen worden.	
E.Z.	Regionale Dienstverlenings- centra Kleinbedrijf	6.800.000	56	22	Via statuaire bepaling "Het Bestuur treedt op als vereffenaar en neemt bij vereffening de aanwijzing van de Minister van E.Z. in acht".	
E.Z.	Stichting coördinatie re- gionale dienstverlenings- centra Kleinbedrijf	6.500.000	58	1	Idem.	
E.Z.	Economisch Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf	10.475.000	60	1	Via subsidievoorwaarden.	
E.Z.	Stichting Voorlichting Energiebesparing Nederland	7.333.000	79	1	Door vaststelling subsidievoorwaarden.	

Bl: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gedeerde bedragen '83
Ju	Particuliere inrichtingen voor t.b.r.-gestelden	56.015.000	60	5	Met elk der inrichtingen is een aparte overeenkomst gesloten. In de overeen- komst met de Prof. Pompekliniek is één en ander voorzien. Contracten van oude- re datum voorzien niet in een andere restitutie dan de nog resterende bouw- subsidie. Bij hernieuwing/heronderhan- delingen van de contracten zullen de benodigde voorzieningen worden getrof- fen.	
Ju	Part. Kinderbeschermings-	439.370.000	50	+220	Middels wetswijziging.	
L&V	Subsidie van de Vereniging Hospitaalkerkschip "de Hoop"	1.820.000	114	1	Door wijziging subsidievoorwaarden, wat onder meer kan inhouden dat ook de statuten gewijzigd worden.	
L&V	Subsidieverlening aan de Stichting Boswerk	175.000	156	1	In subsidie voorwaarden, kanttekening: Subsidiëring vindt plaats in de appa- raatskosten van de stichting (loonkos- ten, materiële kosten). Hierbij zijn geen vaste activa betrokken.	

B1: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gederfde bedragen '83
V&W	bijdrage aan Pressiegroep "Stop de Kindermoord"	270.000	27	1	Wijziging subsidievoorwaarden. Gezien gering bedrag (2.000 p.j.) dat voor vervanging+aanstaf van inventaris wordt uitgegeven, wordt hiervan afgezien.	Nee
V&W	bijdrage aan de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid	11.204.000	34	1	Wijziging subsidievoorwaarden. Hierover zou overleg moeten plaatsvinden met de gesubsidieerde instelling.	Nee
V&W	bijdragen c.q. voorschotten in verband met de tekorten van interlokale autobus- diensten	652.900.000	52	26	Wijziging subsidievoorwaarden. Een dergelijke wijziging zal naar wordt verwacht niet zonder meer door de betreffende bedrijven worden aanvaard. Het is dan ook twijfelachtig of dit overleg tot positief resultaat zal leiden.	Nee
V&W	bijdrage aan het Studiecentrum voor de verkeerstechniek in de kosten verbonden aan de bestu- dering van de problemen be- trekking hebbende op de verkeerstechniek	767.000	190	1	Wijziging subsidievoorwaarden. Hierover zou overleg moeten plaatsvinden met de gesubsidieerde instelling.	Nee
V&W	bijdrage aan de Stichting voor het bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolder	250.000	216	1	Wijziging subsidievoorwaarden. Omdat de subsidie wordt afgebouwd zal geen aanpassing meer plaatsvinden.	Nee

B1: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gederfde bedragen '83
VR0M	Natuur en Milieu	900.000	73	1	<p>Het kan eventueel in de de subsidievoorwaarden. De vraag is of het nodig is. Gesubsidieerd worden personeelskosten, huisvesting, bureaunkosten en projectkosten, op grond van begrotingen. Na afrekening (jaarverslag/accountantsverklaring) wordt resterend bedrag van 10% uitgekeerd. Positieve vermogensvorming (uitgezonderd bureau-inventaris) heeft niet plaats.</p>	
VR0M	Landelijk Milieu-overleg	450.000	73	1		
VR0M	Stichting Milieu-educatie	195.000	73	1		
VR0M	Landelijk Steunpunt Milieu-educatie	> 70.000 '83	73	1		
VR0M	Werkgroep Noordzee	> 70.000 '83	73	1		
VR0M	Stichting Geluidshinder	> 70.000 '83	73	1		
VR0M	WCS (Tienhovenstichting)	> 70.000 '83	73	1		
VR0M	Reinwater	> 70.000 '83	73	1		
VR0M	Project Milieu en Huishouden van de Vereniging Milieu-defensie (MD)	> 70.000 '83	73	1		

B1: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gederfde bedragen '83
SZW	Subsidie Stichting Zelfbestuur en aan het Nat. Instituut voor Budgetvoorlichting	615.000	U-017	2	Opnemen van clause in dit verband in de subsidiebrief 1985 en/of 1986. Dit zal echter leiden tot een wijziging van de statuten op dit punt. (Subsidie geldt overigens maar tot en met 1986).	n.v.t.
SZW	Nederlandse Vereniging Sociale Zorg voor Mindervaliden (AVO)	1.908.000	79e	1	De subsidievoorwaarden aanpassen.	n.v.t.
SZW	Subsidie aan Divosa	435.000	86	1	Opname van art./zinsnede hieromtrent in de subsidieregeling. Subsidie aan Divosa ligt vast in een subsidieregeling die per jaar opzegbaar is.	n.v.t.
SZW	Exp. arbeidsprojecten voor jeugdigen werklozen	38.000.000	101/ 106	72	Als subsidievoorwaarden opnemen.	max. f. 50.000,--
SZW	Vergoeding aan maatschappelijke (r) emigratie-organisaties	2.384.000	118	5	Het Koninklijk Besluit aanpassen. De vergoeding is geregeld in het besluit van 20 februari 1964, stb.68 en te vinden als bijlage in de Emigratie wet.	n.v.t.

B1: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gedeerde bedragen '83/overige opmerkingen
WVC	Stichting ten bevordering van de vertaling van Nederlands letterkundig werk	(8.551.200) zie onder A2	(60)	(17)	a. wijziging van statuten b. subsidievoorwaarden	Positieve vermogensvorming kan niet plaatsvinden.
WVC	Investeringssubsidie jeugdherbergen	1.040.000	151	1	Door bij het toekennen van nieuwe (investerings)subsidie de tekst toe te voegen: Indien subsidiëring tot het verwerven van eigendommen of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid, is de organisatie bij beëindiging van de subsidiëring, bij liquidatie en vervreemding van eigendommen en bij wijziging van de bestemming van eigendommen aan het Rijk een vergoeding verschuldigd, welke na overleg door de Minister wordt vastgesteld.	
WVC	Hulpverlening drugverslaafde en subsidies voor bureaus voor levens- en gezinsvragen	43.169.000 44.053.000	163 164	-	Zie hierboven	Voor niet personele kosten wordt een afkoop som verstrekt. Is het echter juridisch mogelijk om hierop achteraf terug te komen?

B1: Voorzieningen alsnog mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84 in gld.	Art.	Aant. ontv.	Vorm evt. te treffen voorzieningen	Indicatie gedeerde bedragen '83
WVC	Algemeen maatschappelijk werk en organen van samen- werking	17.362.000	159	meer- dere	Opnemen als subsidie voorwaarde.	
WVC	Nationale Raad voor Maat- schappelijk Welzijn.	2.552.000	161	1	Opnemen als subsidievoorwaarde.	
WVC	Nederlandse gezinsraad	1.267.000	165	1	Zie hierboven.	
WVC	Gezinsvoorlichting en con- sumentenaangelegenheden	4.584.000	169	1	Zie hierboven	
WVC	Gecoördineerd bejaardenwerk	80.226.000	172		Is een bijdrageregeling. Voor de koepels etc. zou een subsidie- voorwaarde kunnen worden overwogen.	
WVC	Rijksbijdrage o.g.v. de Warenwet	41.328.000	228	16	Bij nieuwe warenwet 100% financiering door het Rijk (nu 50%). Personeel, goederen en gebouwen zullen in handen overheid overgaan. (Vorming Rijks- dienst voor keuring van Waren). Nog oriëntatie voor de wijze waarop. (Dezelfde problematiek bij Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees).	

B2: Voorzieningen niet mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Redenen waarom voorzieningen niet mogelijk zijn	Indicatie gedeerde bedragen '83
BiZa	Subsidiëring pol. wetenschappelijke instellingen	1.578.000	25 b	11	De subsidieregeling voorziet in een bijdrage in de exploitatielasten zodanig dat de subsidieverlening nimmer tot een voordelig exploitatieresultaat kan leiden.	
BiZa	Subsidies aan vormingsactiviteiten en politieke partijen	1.583.000	25 c	12	Idem.	
BuiZa	Subsidies Atlantische Commissie (Bijdrage Defensie)	198.500 (100.000)	57	1	Geïnvesteed wordt in kennis en activiteiten. Vastlegging in goederen vindt niet expliciet plaats.	
Def	Kon. vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap	24.000	15	1	Tegemoetkoming in de exploitatiekosten zal niet tot vermogensvorming leiden.	
Def	Kon. vereniging van Nederlandse Reserve Officieren	14.000	15	1	Subsidie is alleen gebaseerd op een tegemoetkoming in de reiskosten.	
Def	Stichting Jeugdwerk West-Duitsland	440.000	15	1	Vorm, inhoud en hoogte van het subsidiebedrag zijn op dit moment onderwerp van overleg. Derhalve is niet aan te geven welke voorzieningen op dit moment bestaan.	
Def	Stichting Vafamil	40.000	15	1	Subsidie is bestemd voor exploitatiekosten. Het pand waarin de stichting gehuisvest is, is eigendom van Defensie.	

B2: Voorzieningen niet mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Redenen waarom voorzieningen niet mogelijk zijn	Indicatie gedeerde bedragen '83
O&W	Investerings Wetenschapsbeoefening (ZWO en NIOZ)	11 mln resp. 14 mln	269 resp 271	2	Omdat Z.W.O. een verdeelinstantie is voor verschillende aanvragers van subsidies inzake onderzoek.	

B2: Voorzieningen niet mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Redenen waarom voorzieningen niet mogelijk zijn	Indicatie gederfde bedragen '83
E.Z.	Algemene Nederlandse Vereniging voor Vreemdelingen verkeer	902.000	66	1	Subsidievoorwade niet mogelijk door strijdigheid met door de Minister geacordeerde statuten t.w.: "Aan het batig saldo wordt door het bestuur met machtneming van art. 1702 B.W., een bestemming gegeven te bate van het toerisme in Nederland.	
E.Z.	Nederlands Congresbureau	500.000	66	1	Door E.Z. is accoord gegaan met andersluidende statuten.	

B2: Voorzieningen niet mogelijk

Dept.	Naam bekostiging	Begroting '84	Art.	Aant. ontv.	Redenen waarom voorzieningen niet mogelijk zijn	Indicatie gedeerde bedragen '83
VR0M	Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing	365.000	27	1	Statuten bepalen dat saldo ten gunste zal komen aan de instellingen werkzaam op het gebied van de stadsvernieuwing.	
VR0M	Landelijke Organisaties Belangengroepen Huisvesting	1.322.000	27	meerdere	In statuten is opgenomen dat de ledenvergadering de bestemming van het liquidatiesaldo bepaalt. De bestemming dient het belang van de huisvesting van personen of groepen te dienen voor wie geen (voldoende) adequate voorzieningen bestaan.	
VR0M	Stichting Landelijk Contact voor de Vrouwenadviescommissie voor de woningbouw	175.850	27	1	Volgens statuten komt een eventueel batig saldo ten goede aan instellingen met verwante doelstelling.	
VR0M	Nederlands Verbond van Huurders	360.000	27	1	Volgens statuten beslissen leden over batig saldo.	

Deel C

Algemene opmerkingen

VROM

- Men dient er voor te zorgen dat geen vermogens worden opgebouwd. Dat is de VROM-politiek ter zake.
- Bij "nieuwe" instellingen ware te pogen dat een en ander t.g.v. de overheid in de statuten wordt geregeld.
- Wat gebeurt er indien een vermogensschuld overblijft bij liquidatie. Springt Rijk dan bij.

O&W

- O&W gaat uit van "eeuwigdurende" instellingen.
- Bij buiten gebruikstelling/vervanging van goederen wordt in het subsidieoverleg altijd uitgegaan van de restwaarde van deze goederen.
- Bij onverhoopte liquidatie van het instituut zullen er afvloeiingsregelingen moeten komen waarbij rekening zal worden gehouden met deze restwaarde.

WVC

- Voorkomen dat het Rijk subsidies kan verstrekken welke (kunnen) leiden tot vermogensvorming.
- Hoe geschiedt controle op eventuele vervreemding.
Goede controlemogelijkheden ontbreken.
- De werkgroep dient eveneens "bezwaring" van met rijksmiddelen aangeschafte (onroerende) goederen te betrekken in het onderzoek.

Verslag van de Subwerkgroep juridische oplossingsrichtingen inzake Vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen.

1. Inleiding

1.1 Op 28 augustus jl. is door de werkgroep "Heroverweging Vervreemding van met Rijksmiddelen bekostigde goederen" de Subwerkgroep juridische oplossingsrichtingen ingesteld.

De Subwerkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de departementen van Justitie, Onderwijs en Wetenschappen, Financiën, Landbouw en Visserij, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. De Subwerkgroep heeft vijfmaal vergaderd.

Eind oktober diende zij te rapporteren

1.2 De Heroverwegingswerkgroep dient aandacht te besteden aan de volgende vragen:

a. Wat gebeurt er met de resterende goederen indien een gesubsidieerde instelling of een bedrijf dat subsidie heeft verkregen van taak verandert of wordt opgeheven?

b. Op welke wijze kan geregeld worden dat aan de Staat na wijzigingen/opheffing een evenredig deel van de met rijks-subsidie opgebouwde vermogensbestanddelen toekomt?

De uitwerking van deze vraagstelling met name wat vraag b betreft heeft geleid tot de formulering van de volgende door de Subwerkgroep te behandelen hoofdvragen.

1. Is het juridisch mogelijk vermogens te laten terugvloeien naar het Rijk? Wat zijn in deze de rechten van het Rijk?

2. Zijn uniforme centrale bepalingen mogelijk, bijv. naar analogie van de comptabiliteitswet?

3. Vloeien uit rechten op positieve vermogens (bestanddelen), ook verplichtingen voort ten aanzien van negatieve vermogens (bestanddelen)?

4. Wordt door stringente bepalingen de prikkel tot efficiënt beheer niet weggenomen?

In het algemeen dient de Subwerkgroep te streven naar praktische oplossingsrichtingen.

De vraagstelling duidt erop dat van de Heroverwegingswerkgroep een oplossing wordt verwacht waarbij de met behulp van rijks-gelden opgebouwd(e) of in de toekomst op te bouwen vermogens-(bestanddelen), in geval van liquidatie of taakverandering, terugvloeden in de algemene middelen*.

De subwerkgroep begrijpt het als haar taak daarvoor zo mogelijk de juridische onderbouwing te leveren.

2. Werkwijze

2.1 In eerste instantie wenst de Subwerkgroep te wijzen op enkele knelpunten die haar werkzaamheden hebben bemoeilijkt. De Subwerkgroep heeft slechts een zeer korte tijd toegemeten gekregen voor het vinden van oplossingsrichtingen. De voor haar beschikbare tijd die ligt tussen de instellingsdatum en de datum waarop door haar zou moeten worden gerapporteerd, was de facto nog minder door a) de naweën van de vakantieperiode en b) de traag verlopende samenstelling van de Subwerkgroep. (Slechts driemaal heeft de Subwerkgroep voltallig kunnen vergaderen).

Daarnaast was ook de inventarisatie nog niet (geheel) beschikbaar. Daardoor kon het onderwerp slechts globaal worden besproken en is het niet voldoende uitgediept kunnen worden.

De in dit rapport gepresenteerde bevindingen hebben dan ook slechts een voorlopig karakter en dienen met reserve te worden gehanteerd.

2.2 De Subwerkgroep heeft zich geconcentreerd op de vraag of het mogelijk is een juridische basis te vinden voor de blijkens de vraagstelling gewenste oplossingsrichtingen.

Achtereenvolgens heeft zij aandacht geschonken aan de volgende onderwerpen:

- a. het subsidie-begrip (3.1);
- b. de aard van de gesubsidieerde kosten (3.2);
- c. de mate van subsidiëring (3.3);
- d. de formele betrokkenheid van het Rijk bij gesubsidieerde instellingen (3.4);
- e. de bestaande wettelijke bepaling en (3.6);
- f. de mogelijkheid van terugwerkende kracht van een eventuele regeling (4.2);
- g. of de basis voor een regeling moet zijn neergelegd in een wet in formele zin (4.3);

* Voor de goede orde zij hier opgemerkt dat met het gebruik van de term "algemene middelen" de subwerkgroep geen enkele beleidsmatige indicatie beoogt te geven omtrent de besteding van gelden.

2.3 De belangrijkste conclusie van de Subwerkgroep is dat er geen juridische belemmeringen zijn om voor toekomstige subsidiëring voorzieningen te treffen.

Voor wat betreft de in het verleden opgebouwde vermogensbestanddelen is de Subwerkgroep eensgezind van oordeel dat geen voorzieningen kunnen worden getroffen waaraan terugwerkende kracht wordt gegeven. De vraag of bij voortzetting van (reeds lopende) subsidiëring bij het ingaan van een nieuwe subsidie-termijn voorwaarden kunnen worden gesteld waarbij de te subsidiëren instelling wordt verplicht haar statuten op een zodanige wijze aan te passen dat - in geval van liquidatie of taakverandering - een deel van het totale vermogen naar rato van de (ook in het verleden) verstrekte subsidie in de algemene middelen terugvloeit, wordt door een minderheid van de Subwerkgroep in beginsel positief beantwoord. De werkgroep is van oordeel dat deze vraag nader onderzoek verdient.

3. Behandeling van de vraagstelling

3.1 Het subsidie-begrip nader bezien.

Gezien de omvang van de subsidie-verstrekkings - in welke vorm en onder welke benaming ook - is het opmerkelijk te noemen dat in de juridische literatuur geen bruikbare analyse van het juridische karakter van het begrip subsidie is te vinden. Meer beleidsmatig is subsidie c.q. het subsidiebesluit wel gedefinieerd als:

- "een uitgave van de overheid die rechtstreeks samenhangt met bepaalde activiteiten van de gesubsidieerde en waarmee wordt beoogd de hoeveelheid en de kwaliteit van deze activiteiten te beïnvloeden". (Beleidsanalyse 1976-1, blz.21).

- "de beschikking waarbij een som geld door een bestuursinstantie wordt toegekend (of geweigerd) aan een natuurlijk of rechtspersoon, opdat hij een bepaalde prestatie levert dan wel om een bestaande situatie te verbeteren". (Praktijkboek voor Administratief Recht (XXVI-3), Van der Vlies).

- "a one-way income transfer for which government gets nothing of equivalent value in return". (E. Rolph, cit. in Beleidsanalyse 1976-1).

In het deelrapport no. 54 van de Heroverwegingswerkgroep Subsidieregelingen en -voorwaarden (Heroverweging 3e ronde) is subsidie gedefinieerd als een bestedingsgebonden overdracht van het Rijk naar een derde die al dan niet eindgebruiker is.

Dergelijke definities geven geen inzicht in juridische vragen als:

- is subsidie een verstrekking om niet of staat er een tegenprestatie jegens de subsidiegever tegenover?
- is subsidie een schenking, een (achtergestelde) lening of een verstrekking sui generis?

Antwoorden op deze vragen zouden een belangrijke aanzet hebben kunnen geven voor de vaststelling van de juridische basis van de gewenste oplossingsrichtingen. De Subwerkgroep is echter aan de beantwoording van deze veelomvattende vragen niet toegekomen. Met het oog op de continuïteit in de rapportages van de heroverwegingswerkgroepen in de verschillende rondes heeft de Subwerkgroep besloten de als laatste aangehaalde definitie bij haar verdere werkzaamheden als leidraad te gebruiken.

De gehanteerde definitie van het begrip subsidie (t.w. 'een bestedingsgebonden overdracht van het Rijk naar een derde die al dan niet eindgebruiker is') gaat ervan uit dat de door het Rijk verstrekte gelden zullen worden aangewend voor een door de subsidiegever gewenst doel met andere woorden tegenover de door het Rijk verstrekte gelden staat een tegenprestatie (in de vorm van een inspanning en/of resultaat).

Geconcludeerd kan dan ook worden dat subsidie geen verstrekking 'om niet' is (gelijk een schenking).

3.2 De aard van de gesubsidieerde kosten.

De Subwerkgroep is van mening dat een basis voor de juridische onderbouwing voor de gewenste oplossingsrichting kan worden gevonden in het onderscheid tussen de soorten gesubsidieerde kosten.

De werkgroep is voor wat dit betreft uitgegaan van een tweedeling in grofweg subsidiëring van exploitatie- en van investeringskosten.

Subsidiëring van exploitatiekosten houdt in dat de door de overheid gewenste prestatie vrijwel ogenblikkelijk volledig wordt verkregen. Met een dergelijke subsidiëring wordt geen vermogensvorming beoogd. Voor wat betreft dit laatste plaatst de Subwerkgroep de kanttekening dat vermogensvorming echter niet is uitgesloten.

Subsidiëring van investeringskosten beoogt een lastenverlichting te scheppen in de exploitatiesfeer middels 'eigen' vermogensvorming welke geheel of gedeeltelijk door de overheid is bekostigd.

De werkgroep is -gezien het verschil in karakter van beide kostensoorten- van mening dat het treffen van voorzieningen ter zake van de subsidiëring van investeringskosten meer voor de hand ligt dan in de gevallen waarin (vrijwel) uitsluitend exploitatiekosten zijn gesubsidieerd. Aangetekend zij dat ook hier niet steeds een duidelijke scheidslijn te trekken is tussen de onderscheiden kostensoorten.

Voor een meer uitvoerige behandeling van de grondvormen van subsidieregelingen, zij verwezen naar de 3e Heroverwegingsronde, deelrapport 54, blz. 7 e.v.

3.3 De mate van subsidiëring.

Een tweede element dat de Subwerkgroep van belang acht, is gelegen in de mate waarin van rijkswege is of wordt voorzien in de financiële behoefte van een instelling.

Principieel is de Subwerkgroep van mening dat indien de Heroverwegingswerkgroep tot de conclusie zou komen dat een voorziening t.a.v. gesubsidieerde instellingen gewenst is, alle instellingen gelijk dienen te worden behandeld en het er in beginsel niet toe doet of een instelling voor 10, 40 of 90% wordt (of is) gesubsidieerd. Overwegingen van praktische aard kunnen echter tot een andersluidende conclusie leiden.

Ook neigt de Subwerkgroep ertoe te stellen dat het recht van de subsidiegever om mee te delen in de positieve vermogensbestanddelen, sterker is naar mate de subsidie een groter gedeelte uitmaakt of uitgemaakt heeft -gemeten in absolute of relatieve cijfers- van de financiële behoefte van de instelling.

3.4 De formele betrokkenheid van het Rijk bij gesubsidieerde instellingen.

Een ander criterium dat een bijdrage voor een oplossing zou kunnen leveren is de wijze waarop en de mate waarin het Rijk formeel betrokken is bij gesubsidieerde instellingen.

Betrokkenheid* van het Rijk kan, voor zover voor ons onderwerp van belang, aan het daglicht treden aan de hand van onder meer de volgende vragen:

- a. verstrekt de Staat risicodragend vermogen aan de instelling?
- b. is het Rijk (mede) oprichter van de gesubsidieerde instelling?
- c. heeft het Rijk het recht bestuurders c.q. toezichthouders te benoemen?
- d. heeft het Rijk (goedkeurings)rechten m.b.t. bepaalde besluiten (bv. begroting)?

* Zie ook het WRR-rapport 'Organen en rechtspersonen rondom de centrale overheid', deel II: overzicht van rechtspersonen, V 35, 1983.

De Subwerkgroep is er daarbij vanuitgegaan dat hoe sterker de formele band is tussen de rijksoverheid en de gesubsidieerde instelling en hoe groter het financiële risico is dat de overheid loopt, des te groter de rechtvaardiging is dat (een deel van) het opgebouwde vermogen in de Staatskas terugvloeit.

De werkgroep plaatst hierbij de kanttekening dat bij de onder a genoemde band, de overheid veelal reeds meedeelt in het positieve liquidatiesaldo. Ook indien er anderszins sprake is van een formele band, is er veelal reeds een voorziening ter zake getroffen.

- 3.5 Gezien het bovenstaande is de subwerkgroep van mening dat de rechtvaardiging voor het treffen van voorzieningen waarbij activa terugvloeien naar de subsidiegevers, ondermeer afhankelijk gesteld kan worden van de aard van de gesubsidieerde kosten, van de mate waarin door de Rijksoverheid in de financiële behoefte wordt voorzien en van de wijze waarop en de mate waarin tussen overheid en instelling een formele band bestaat.

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat het recht van de overheid sterker is naar mate de subsidiëring van investeringskosten en van de totale financiële behoefte groter en de formele band sterker is.

3.6 Bestaande wettelijke bepalingen

In dit kader dient er ook te worden gewezen op de bestaande bepalingen die handelen omtrent de bestemming van positieve saldi in geval van liquidatie van een rechtspersoon.

In het bijzonder kan daarbij worden gedacht aan de bepalingen omtrent de vereniging en de stichting.

Relevant zijn de volgende bepalingen uit boek 2 van het Burgerlijk Wetboek:

Artikel 23, zesde lid: Voor zover de statuten of reglementen niet anders bepalen, vervalt het batig saldo van een ontbonden rechtspersoon aan de leden of de aandeelhouders of, indien de ontbonden rechtspersoon een stichting is, aan de Staat, die het zoveel mogelijk overeenkomstig het doel van de stichting besteedt.

Artikel 285, derde lid: Het doel van de stichting mag niet inhouden het doen van uitkeringen aan oprichters of aan hen die deel uitmaken van haar organen noch ook aan anderen, tenzij wat deze laatste betreft de uitkeringen een ideële of sociale strekking hebben.

Uit de bepaling van artikel 23, zesde lid, vloeit voort dat, in geval van ontbinding van een vereniging het batig saldo (of een evenredig deel daarvan) alleen dan aan de Staat kan vervallen, indien in de statuten een bepaling van die strekking is opgenomen. Voor het geval van een ontbinding van een stichting geldt dat een batig saldo slechts aan de Staat zonder "bestemmingsdwang" kan toekomen, indien de statuten in die mogelijkheid voorzien.

De bepaling van artikel 285, derde lid, staat hieraan niet in de weg. Deze bepaling heeft immers geen betrekking op incidentele uitkeringen als de onderhavige. De bepaling beoogt eerst en vooral dat de stichting er niet op gericht is uitkeringen aan oprichters en bestuurders te doen. In de oplossing die de Werkgroep prefereert doet de noodzaak van statutenwijziging zich echter niet voor. Indien de Staat een vergoeding bedingt in geval van een voorgenomen liquidatie van de rechtspersoon behoeft deze vordering niet eerst uit het batig saldo te worden voldaan. Eerst nadat (ondermeer) de vergoeding aan de Staat is voldaan, ontstaat een positief (of negatief) saldo.

4. Mogelijkheden tot regelgeving

4.1 Analyse van de inventarisatie.

De Heroverwegingswerkgroep heeft een inventarisatie gehouden onder de departementen teneinde enig inzicht te verkrijgen in de aantallen subsidieregelingen. Het valt te betreuren dat de medewerking van enkele departementen zo traag verloopt dat op het moment van het samenstellen van dit rapport nog niet alle formulieren ingevuld zijn terug ontvangen.

Bij een eerste analyse van de nog in bewerking zijnde gegevens is de subwerkgroep gebleken dat er in een belangrijk aantal subsidieregelingen reeds in een of andere vorm een voorziening is getroffen met betrekking tot de (overblijvende) activa, liquidatiesaldi of bepaalde goederen na gehele of gedeeltelijke liquidatie of taakverandering van de gesubsidieerde instelling. Blijkens de inventarisatie zijn deze voorzieningen neergelegd in zowel de wet en/of de subsidieregeling (waaronder de

aanvullende subsidievoorwaarden), de statuten, als in aparte overeenkomsten. Van uniformiteit in de bepalingen met betrekking tot de goederen of gelden waarover het Rijk direkt of indirekt weer zeggenschap zou krijgen is geen sprake.

Op basis van de ene regeling komen bepaalde vermogensbestanddelen toe aan de Staat, terwijl andere regelingen de betrokken bewindslieden slechts zeggenschap geven over de besteding van een liquidatiesaldo 'voor een soortgelijk doel'.

De eerste indruk van de Subwerkgroep is dat indien een meer sluitende regeling wordt gewenst, vele van deze regelingen herziening behoeven. Ook het bevorderen van uniformiteit in de regelingen is gewenst.

4.2 Subsidieregelingen zonder enige voorziening.

Behalve de in 4.1 besproken subsidieregelingen wordt er in vele gevallen subsidie verstrekt zonder dat enige voorziening is getroffen met betrekking tot vermogens(bestanddelen) na liquidatie of na taakwijziging.

De op basis van deze regelingen verstrekte subsidies zijn in eigendom overgegaan van het Rijk naar de gesubsidieerde. Het Rijk heeft t.a.v. deze verstrekkingen geen enkel "eigendomsvoorbehoud" gemaakt. De gehanteerde definitie (zie 3.1) gaat ervan uit dat tegenover de verstrekte gelden een (vooraf bepaalde) tegenprestatie komt te staan. In de gevallen dat de te verwachten prestatie geheel of gedeeltelijk niet heeft plaatsgevonden kan hoogstens sprake zijn van een terugvorderen door de Staat van de (meestal in een bepaald jaar) verstrekte gelden.

Naar de mening van de werkgroep gaat het in geval van een voorziening met terugwerkende kracht om inbreuken op gevestigde eigendomsverhoudingen. Dergelijke inbreuken liggen dicht aan tegen de 'onteigeningsbeperking' neergelegd in artikel 14 van de Grondwet, waarin is bepaald dat onteigening uitsluitend kan geschieden 'in het algemeen belang en tegen vooraf verzekerde schadeloosstelling, e.e.a. naar bij of krachtens de wet te stellen voorschriften'.

Nog afgezien van het antwoord op de vraag of dergelijke inbreuken als onteigening in de zin van genoemde grondwetsbepaling kunnen worden aangemerkt, is de Subwerkgroep van mening dat het met terugwerkende kracht eenzijdig ingrijpen in deze rechtsverhoudingen op gespannen voet staat met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Een minderheid in de Subwerkgroep is de mening toegedaan dat het maatschappelijk verantwoord is indien de overheid door middel van door haar te stellen voorwaarden de instelling ertoe beweegt om zelfstandig veranderingen in de rechten van de Staat aan te brengen.

Een dergelijk resultaat kan worden bereikt indien het Rijk na de afloop van een subsidieperiode voor opnieuw toe te kennen subsidies eist dat in de statuten van de gesubsidieerde instelling is (of wordt) opgenomen dat, ingeval van taakverandering of liquidatie, de rijksoverheid als subsidieverstrekker naar rato van de (gedurende een te bepalen periode) verstrekte subsidies meedeelt in het (de) positieve vermogen bestaande-
len). Juridisch wordt dan de terugwerkende kracht door de instelling zelf in het leven geroepen. De meerderheid van de Subwerkgroepleden vindt echter dat ook hier de facto sprake is van terugwerkende kracht welke door de overheid - zij het indirect - in het leven is geroepen, met de consequenties als hiervoor genoemd.

De vraag die hier eerst en vooral beantwoording behoeft is die naar de toelaatbaarheid van een dergelijke subsidievoorwaarde; ook deze vraag heeft de Subwerkgroep -vanwege hiervoor genoemde redenen- niet nader kunnen bezien.

Anders ligt het met betrekking tot subsidieverstrekkings in de toekomst. Daarbij lijkt het niet noodzakelijk te onderscheiden naar subsidiëring welke nieuw wordt aangevat en subsidiëring welke wordt voortgezet.

In geval nieuwe subsidie-regelingen in het leven worden geroepen of bij voortzetting van subsidiëring kunnen voorzieningen worden getroffen met betrekking tot het met behulp van de subsidie opgebouwde positieve vermogen. Daarbij doen zich verscheidene mogelijkheden voor. De meest voor de hand liggende voorzieningen zijn o.a.:

- a. het opnemen van een bepaling in de subsidieregeling waarin wordt bepaald dat het Rijk naar rato van de verstrekte subsidies (over maximaal een x aantal jaren) meedeelt in een positief liquidatiesaldo;

- b. het opnemen van een bepaling in de subsidieregeling waarin wordt bepaald dat het Rijk naar rato van de verstrekte subsidie (gedurende een x aantal jaren) een vergoeding toekomt ten laste van de gesubsidieerde instelling indien zich bepaalde feiten voordoen.

Op beide mogelijkheden zijn varianten denkbaar in geval van vervreemding van bepaalde (onroerende) goederen en van taakwijziging. Aan de oplossing genoemd onder a. kleven een aantal bezwaren. Ten eerste dienen de statuten van de betrokken instelling zodanig te worden aangepast (en aangepast te blijven!) dat het gewenste doel kan worden bereikt. In de tweede plaats roept een voorziening als onder a de vraag op of de subsidiegever als gerechtigde in een positief saldo, ook moet meedelen in liquidatietekorten. Alhoewel de Subwerkgroep geneigd is deze vraag ontkennend te beantwoorden, is een dergelijk antwoord niet onbetwistbaar.

Teneinde deze bezwaren te vermijden heeft de Subwerkgroep gezocht naar andere mogelijkheden dan de staat te laten meedelen in een eventueel positief liquidatiesaldo.

De oplossing onder b brengt de hiervoor gesignaleerde bezwaren (met mogelijk vergaande financiële consequenties) niet met zich mee. In de oplossing onder b gaat het om het ontstaan van een vordering van de Staat hetzij in geval van liquidatie, hetzij in geval van taakverandering.

Het is dan ook vooral op grond van praktische overwegingen en van wege het feit dat deze oplossing ook bij andere omstandigheden dan liquidatie kan worden toegepast dat de subwerkgroep oplossing b aanbeveelt.

Indien een zodanige omstandigheid zich voordoet heeft de Staat een vordering. Nòch eigendomsverhoudingen, nòch statutaire bepalingen kunnen hieraan in de weg staan. De subsidiegever (i.c. de Staat) heeft recht op een vergoeding te bepalen aan de hand van een aantal criteria (zie b.v. de punten in de voorgaande paragraaf). Eerst nadat de vordering van de Staat zal zijn voldaan resulteert een positief of negatief saldo. Indien alsnog een positief saldo resulteert ligt het voor de hand dat wordt gehandeld conform de bepalingen van het B.W.

Teneinde de uniformiteit zoveel mogelijk te bevorderen is het denkbaar dat een voorziening als hiervoor onder b geschetst in een aparte regeling wordt neergelegd die in 'individuele' subsidieregelingen van toepassing wordt verklaard. Hierbij kan worden gedacht aan een situatie analoog aan de Aanvullende Subsidievoorwaarden Rijksregelingen van de minister van WVC (St.crt. 1984 nr. 118).

Een dergelijke methode (middels Algemene voorwaarden voor subsidieverstrekking) heeft boven een formeel wettelijke regeling het voordeel dat de flexibiliteit niet verloren gaat. In uitzonderingsgevallen is het mogelijk de Algemene voorwaarden niet van toepassing te verklaren of uitzonderingen daarop te formuleren. In beginsel echter zouden dergelijke Algemene voorwaarden steeds en onverkort dienen te gelden.

Een andere mogelijkheid is het neerleggen van dergelijke bepalingen in 'Aanwijzingen' welke de Minister-President, -in overeenstemming met het gevoelen van de Ministerraad- kan vaststellen. De overige departementen dienen zich naar deze aanwijzingen te richten en er gaat derhalve een belangrijke uniformerende werking van uit.

4.3 Dient een regeling ter zake van met rijksmiddelen opgebouwd vermogen d.m.v. een wet in formele zin te worden getroffen?

Zoals uit het voorgaande is gebleken twijfelt de subwerkgroep eraan of in het verleden opgebouwde vermogensbestanddelen via een formeel wettelijke regeling naar het Rijk kunnen worden overgeheveld (zie 4.2).

Voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen vermogensbestanddelen is een formeel wettelijke regeling mogelijk. Ten opzichte echter van de hiervoor genoemde mogelijkheid (4.2. onder b) heeft een formeel wettelijke regeling een aantal nadelen. Met name kan hierbij worden gedacht aan de minder grote flexibiliteit van wettelijke regelingen in het algemeen. Dit zou weer ten dele kunnen worden ondervangen door 'raamwetgeving' waarvan de invulling aan lagere wetgevers wordt gedelegeerd. Een verschil met de hiervoor gereleveerde oplossing is er dan niet meer.

Mede op grond van deze overweging acht de subwerkgroep een formeel wettelijke regeling niet aangewezen en geeft zij de voorkeur aan de eerder genoemde oplossing.

5. Eindconclusies

Op grond van het voorgaande kan worden gesteld - en hiertoe wordt teruggekeerd naar de onder 1.2 vermelde door de Heroverwegingswerkgroep opgeworpen vragen - dat,

1. Het juridisch niet mogelijk lijkt te zijn om de in het verleden opgebouwde vermogens(bestanddelen) te laten terugvloeien naar het Rijk, tenzij daartoe in het verleden in de bestaande subsidieregelingen en -beschikkingen voorzieningen zijn getroffen; ook het alsnog treffen van een voorziening bij formele wet lijkt geen mogelijkheden te bieden.

Voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen vermogens(bestanddelen) kan het Rijk zich rechten verschaffen.

De meest voor de hand liggende oplossing in dat verband lijkt het creëren van een recht op een vergoeding in een (subsidie) regeling naar rato van de verstrekte gelden.

2. De vraag of naar analogie van de comptabiliteitswet bij wet in formele zin centrale bepalingen mogelijk zijn, is -op grond van de door de subwerkgroep gepresenteerde oplossingsmogelijkheden- niet opportuun en is dan ook niet uitgediept.
3. De subwerkgroep heeft de vraag of uit rechten op positieve vermogens(bestanddelen) ook verplichtingen voort kunnen vloeien ten aanzien van negatieve vermogens(bestanddelen) niet voldoende kunnen uitdiepen en juridisch kunnen onderbouwen. Als een eerste reactie is de Subwerkgroep echter geneigd deze vraag ontkennend te beantwoorden maar tekent daarbij aan dat een dergelijk standpunt niet onbetwistbaar is.
4. Aan de vraag of door stringente bepalingen de prikkel tot efficiënt beheer niet wordt weggenomen, zal in par. 6 aandacht worden geschonken.

De slotconclusie luidt dat in het verleden (mede d.m.v. subsidie) opgebouwd vermogen niet in de algemene middelen kan vloeien tenzij daartoe in bestaande subsidieregelingen en -beschikkingen (ook in het verleden) adekwate voorzieningen zijn getroffen.

Voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen vermogens(bestanddelen) is de subwerkgroep van mening dat in de subsidie-regeling of -beschikking op grond waarvan of waarbij subsidie wordt toegekend dient te worden verwezen naar op te stellen algemene regels voor subsidieverstrekking waarin voor de Staat een recht is gecreeerd op een vergoeding ingeval van liquidatie of taakverandering van de instelling. Op het restant van het liquidatiesaldo kan de Staat geen rechten doen gelden ander dan die welke voortvloeien uit het Burgerlijk Wetboek.

6. Slotopmerkingen

De Subwerkgroep is -ondanks de vele juridische vragen die door tijdsgebrek geen beantwoording hebben gevonden - tot de conclusie gekomen dat een voorziening in de door de Heroverwegingswerkgroep gewenste richting voor de toekomst getroffen kan worden. De door de Subwerkgroep aangedragen oplossing (4.2.) zou dan ook door de Heroverwegingswerkgroep in de vorm van een aanbeveling, kunnen worden overgenomen.

Alvorens hiertoe over te gaan zullen echter ook een aantal vragen van niet-juridische aard in de overwegingen dienen te worden betrokken. Eén van deze vragen heeft de Heroverwegingswerkgroep zelf reeds gesteld, te weten of door stringente bepalingen de prikkel tot efficiënt beheer niet wordt weggenomen (1.2 onder 4)

Een eerste reactie van de Subwerkgroep op deze vraag was dat, zolang het voortbestaan van een gesubsidieerde instelling niet in gevaar is, het beheer niet minder efficiënt dan voorheen behoeft te zijn. Is echter het einde van de instelling in zicht (dit geldt evenzo indien sprake is van een taakverandering waarop door de overheid een 'sanctie' is gesteld) dan zal een voorziening als door de Subwerkgroep is aangedragen de animo om efficiënt te blijven werken, wellicht doen afnemen.

Een tweede vraag welke de Subwerkgroep zich heeft gesteld is of een voorziening als de onderhavige niet zal leiden tot ondoelmatig handelen door de overheid zelf. In het bijzonder vraagt de Subwerkgroep zich af of niet een zodanig contrôle-systeem moet worden opgebouwd, dat de kosten daarvan niet opwegen tegen mogelijke baten. Een kosten-baten (prognose) analyse zou hier verhelderend kunnen werken.

In het licht van het bovenstaande gezien vraagt de Subwerkgroep zich af, of voor subsidies in investeringsgoederen niet eerder naar andere vormen van middelenverschaffing dient te worden gezocht. De Subwerkgroep heeft hierbij met name gedacht aan het

- ter beschikkingstellen (b.v. door bruikleen) door de centrale overheid van (dure) apparatuur, vaste activa e.d.;
- het verstrekken van (achtergestelde) leningen, die evt. na tijdsverloop vervallen, al dan niet onder hypotheekstelling.

Den Haag, 31 oktober 1984

Bijlage 4

Categorisering van voorzieningen

Deel A: Steekproefsgewijs overzicht per departement

Deel B: Vorm van de voorzieningen

Deel C: Aard van de voorzieningen

A. WVC.
Naam van de bekostiging: Rijksregeling Landelijk Sociaal-Cultureel Werk.

Bedrag : 46 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Indien subsidiëring tot het verwerven van eigendommen of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid, is bij beëindiging van de subsidie, bij liquidatie, bij vervreemding of bestemmingsverandering een vergoeding aan het Rijk verschuldigd (overleg min.

Naam van de bekostiging: Gezinsverzorging en gezinshulp

Bedrag : 1.2 miljard

Vorm van de voorziening: Aanvullende subsidievoorwaarden

Aard van de voorziening: Zie regeling d.d. 23.05.84. (Stscr. 1984, nr. 118).
Aanvullende subsidievoorwaarden.

Naam van de bekostiging: Beroepsopleidingen Volksgezondheid

Bedrag : 19 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Bij beëindiging exploitatie of anderszins verlies van subsidie, bij vervreemding onroerend goed, ter beschikking stelling daarvan aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Consultatiebureaus voor alcohol en drugs.

Bedrag : 50 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Voor vervreemding en bezwaring van roerende/onroerende goederen is goedkeuring minister vereist. Bij beëindiging bureau of anderszins verlies van subsidie, overdracht goederen aan Rijk c.q. een bedrag verschuldigd naar rato rijksbijdrage.

Naam van de bekostiging: Emancipatie-Instellingen op regionaal niveau.

Bedrag : 4 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidieregeling.

Aard van de voorziening: Overdracht goederen, die met rijksmiddelen zijn aangeschaft, om niet aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Emigratiebestuur

Bedrag : 1½ miljoen

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling

Aard van de voorziening: Ter beschikkingstelling goederen aan minister, indien van enig goed geen gebruik meer kan worden gemaakt.

Naam van de bekostiging: Stichting Veiligheidsinstituut

Bedrag : 3 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Batig saldo vervalt aan subsidienten naar rato bijdrage, gedurende de laatst verlopen 15 boekjaren.

Naam van de bekostiging: Stichting Coördinatie van communicatie met betrekking tot gegevens voor onderzoek inzake ziekteverzuim (C.C.O.Z.).

Bedrag : ½ miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Bestemming batig saldo door bestuur na goedkeuring minister Sociale Verzekeringsraad en Federatie van Bedrijfsverenigingen.

nam van de bekostiging: Stichting Voorzieningsfonds voor kunstenaars.

drag : 1,1 miljoen

nam van de voorziening: Statuten.

ind van de voorziening: Vereffening van de nog beschikbare gelden op grondslag van evenredige verdeling tussen het ministerie en de op de datum van ontvangst subsidiërende gemeenten en aangesloten verenigingen en stichtingen.

nam van de bekostiging: Centra Beroepsoefening en beroepsoriëntatie

drag : 35 miljoen

nam van de voorziening: Subsidieregeling

ind van de voorziening: Minister kan bepalen, dat goederen, die met behulp van rijksmiddelen zijn aangeschaft, om niet aan Rijk worden overgedragen.

nam van de bekostiging:

drag :

nam van de voorziening:

ind van de voorziening:

nam van de bekostiging:

drag :

nam van de voorziening:

ind van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

VROM.

Naam van de bekostiging: Stichting Standaard Bestek voor burgerlijke Utiliteitsbouw.

Bedrag : 700.000,--

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Vereffening baten en lasten naar rato bijdrage participanten.

Naam van de bekostiging: Vereniging Ontwikkeling Uniforme grondslagen en coördinatie van inform. voorz. bouwwezen.

Bedrag : 165.000,--

Vorm van de voorziening: Brief

Aard van de voorziening: Accoord met reserve van f 100.000,-- afwikkelingskosten.

Defensie.

Naam van de bekostiging: Militaire tehuizen

Bedrag : 3½ miljoen

Vorm van de voorziening: Overeenkomst

Aard van de voorziening: Bij vervreemding, onttrekking aan bestemming, restitutie van subsidie, minus 1% voor elk jaar dat gebouw als mil. tehu is gebruikt.

Naam van de bekostiging: St. Rechtsbijstand dienstplichtigen

Bedrag : 450.000,--

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Nat. Raad Welzijn Mil. bepaalt bestemming bezittingen, na betaling schulden.

Naam van de bekostiging: Vormingscentra

Bedrag : 1.3 miljoen

Vorm van de voorziening: obligo-overeenkomst

Aard van de voorziening: Als bij militaire tehuizen

Naam van de bekostiging: Legermuseum

Bedrag : 27 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Bestuur bepaalt bestemming liquidatiesaldo, met inachtneming aanwijzingen minister.

E.2.

Naam van de bekostiging: Gelderse Ontwikkelingsmij.

Bedrag : 17 miljoen

Vorm van de voorziening: -

Aard van de voorziening: Het Rijk is voor 50% aandeelhouder.

Naam van de bekostiging: Centraal orgaan scheppend ambacht.
Bedrag : 0,3 miljoen
Vorm van de voorziening: Statuten
Aard van de voorziening: Goedkeuring minister voor bestemming liquidatiesaldo.

Naam van de bekostiging: Nat. Bureau Toerisme
Bedrag : 23 miljoen
Vorm van de voorziening: Statuten
Aard van de voorziening: Minister geeft bestemming aan liquidatiesaldo voor soortgelijk

V. en W.

Naam van de bekostiging: Vereniging Veilig Verkeer Nederland.
Bedrag : 7 miljoen
Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling
Aard van de voorziening: Bij liquidatie, bestemming vrijkomende activa aan goedkeuring minister onderworpen.

Naam van de bekostiging: Ned. Spoorwegen
Bedrag : 1.2 miljard
Vorm van de voorziening: -
Aard van de voorziening: Rijk is enig aandeelhouder.

Justitie

Naam van de bekostiging: Reclasseringsinstellingen

Bedrag : 56 miljoen

Vorm van de voorziening: Reclasseringsregeling

Aard van de voorziening: Bij beëindiging en taakverandering, overdracht van d.m.v. subsidiegelden opgebouwde positieve vermogensbestanddelen aan Staat.

Naam van de bekostiging: Kinderbeschermingsinstellingen

Bedrag : 16 miljoen

Vorm van de voorziening: Beginselenwet + Uitvoeringsbesluit

Aard van de voorziening: Hypotheekverstrekking door bestuur instelling t.b.v. Staat

Naam van de bekostiging: St. Studiecentrum rechtspleging

Bedrag : 1.2 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidiebrief

Aard van de voorziening: Overdracht aan het Rijk van positieve vermogensbestanddelen.

BiZa

Naam van de bekostiging: Oorlogsgraven stichting

Bedrag : 4 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Liquidatie door Raad van Bestuur. Positief vermogenssaldo overgedragen aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Landbouw.
Landbouwscholen

Bedrag : 213 miljoen

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling W.V.O. artikel 101.

Aard van de voorziening: Als goederen waarvoor een vergoeding van het Rijk is genoten aan hun bestemming worden onttrokken of met toestemming minister worden ontvreemd of als de bekostiging wordt beëindigd is een door de minister vast te stellen bedrag verschuldigd.

Naam van de bekostiging: Stichting Ontwikkelings- Saneringsfonds resp. Landbouw, Visserij

Bedrag : 2 miljoen resp. 104 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Minister geeft bestemming aan liquidatiesaldo

Naam van de bekostiging: Part. Landbouworganisaties

Bedrag : 25 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Bij wijziging doelstelling, activiteiten, liquidatie, beëindiging subsidie, vervreemding en wijziging bestemming eigendommen, is instelling een vergoeding aan Rijk verschuldigd, als subsidiering heeft geleid tot verwerving eigendommen of anderszins tot vermogensvorming.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging: Basis-onderwijs

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Bij opheffing basisschool worden niet-bestede vergoedingen teruggestort in de betreffende overheidskas (doorgaans 's Rijkskas). Roerende- en onroerende goederen, met behulp van rijksmiddelen aangeschaft, worden aan de gemeenten overgedragen.

Naam van de bekostiging: Voortgezet onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: zie bij landbouwscholen.

Aard van de voorziening: idem.

Naam van de bekostiging: Hoger beroepsonderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling (ontwerp).

Aard van de voorziening: Als bij voortgezet onderwijs.

Naam van de bekostiging: Wetenschappelijk onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Vervreemden, bezwaren van onroerend goed, waarvoor rijksbijdragen of gemeentelijke bijdragen zijn verleend door curatoren, zijn onderworpen aan goedkeuring minister.

Naam van de bekostiging:

Kon.Instituut voor de Tropen.

Bedrag :

+ 3 miljoen.

Vorm van de voorziening:

--

Aard van de voorziening:

Het ministerie is vertegenwoordigd in het bestuur.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Statuten

Naam van de bekostiging: Stichting Veiligheidsinstituut

Bedrag : 3 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Batig saldo vervalst aan subsidienten naar rato bijdrage, gedurende de laatst verlopen 15 boekjaren.

Naam van de bekostiging: Stichting C.C.O.Z.

Bedrag : ½ miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Bestemming batig saldo door bestuur na goedkeuring minister, Sociale Verzekeringsraad en Federatie van Bedrijfsverenigingen.

Naam van de bekostiging: Centraal orgaan scheppend ambacht

Bedrag : 0,3 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Goedkeuring minister voor bestemming liquidatiesaldo.

Naam van de bekostiging: Nat. Bureau Toerisme

Bedrag : 23 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Minister geeft bestemming aan liquidatiesaldo voor soortgelijk doel.

Naam van de bekostiging: Oorlogsgravenstichting

Bedrag : 4 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Liquidatie door Raad van Bestuur.
Positief vermogenssaldo overdragen aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Legermuseum

Bedrag : 27 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Bestuur bepaalt bestemming liquidatiesaldo, met inachtneming
aanwijzingen minister.

Naam van de bekostiging: Stichting Ontwikkelings- Saneringsfonds resp. Landbouw, Visserij.

Bedrag : 2 miljoen resp. 104 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Minister geeft bestemming aan liquidatiesaldo.

Naam van de bekostiging: Stichting Standaard Bestek voor burgerlijke Utiliteitsbouw

Bedrag : 700.000,--

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Vereffening baten en lasten naar rato bijdrage participanten.

Naam van de bekostiging: St. Rechtsbijstand dienstplichtigen

Bedrag : 450.000,--

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Nat. Raad Welzijn Mil^l. bepaalt bestemming bezittingen, na betaling schulden.

Naam van de bekostiging: Stichting Voorzieningsfonds voor kunstenaars.

Bedrag : 1,1 miljoen.

Vorm van de voorziening: Statuten.

Aard van de voorziening: Vereffening van de nog beschikbare gelden op grondslag van evenredige verdeling tussen het ministerie en de op de datum van ontbinding subsidiërende gemeenten en aangesloten verenigingen en stichtingen.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Subsidievoorwaarden-regeling

Naam van de bekostiging: Rijksreg. Landelijk Sociaal-Cultureel Werk.

Bedrag : 46 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling.

Aard van de voorziening: Indien subsidiëring tot het verwerven van eigendommen of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid, is bij beëindiging van subsidie bij liquidatie, bij vervreemding of bestemmingsveranderingen een vergoeding aan het Rijk verschuldigd (overleg min.).

Naam van de bekostiging: Gezinsverzorging en gezinshulp.

Bedrag : 1.2 miljoen

Vorm van de voorziening: Aanvullende subsidievoorwaarden

Aard van de voorziening: Zie regeling d.d. 23.05.84: Aanvullende subsidievoorwaarden.

Naam van de bekostiging: Beroepsopleidingen Volksgezondheid

Bedrag : 19 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Bij beëindiging exploitatie of anderszins verlies van subsidie, bij vervreemding onroerend goed, ter beschikking stelling daarvan aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Consultatiebureaus voor alcohol en drugs

Bedrag : 50 miljoen

Vorm van de voorziening: subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Voor vervreemding en bezwaring van roerende/onroerende goederen is goedkeuring minister vereist. Bij beëindiging bureau of anderszins verlies van subsidie, overdracht goederen aan Rijk c.q. een bedrag verschuldigd naar rato rijksbijdrage.

Naam van de bekostiging: Part. Landbouworganisaties

Bedrag : 25 miljoen

Vorm van de voorziening: subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Bij wijziging doelstelling, activiteiten, liquidatie, beëindiging subsidie, vervreemding en wijziging bestemming eigendommen, is instelling een vergoeding aan Rijk schuldig als subsidiebetaling heeft geleid tot verwerving eigendommen of anderszins tot vermogensvorming.

Naam van de bekostiging: Vereniging Veilig Verkeer Nederland.

Bedrag : 7 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Bij liquidatie, bestemming vrijkomende activa aan goedkeuring minister onderworpen.

Naam van de bekostiging: Reclasseringsinstellingen

Bedrag : 56 miljoen

Vorm van de voorziening: Reclasseringsregeling

Aard van de voorziening: Bij beëindiging en taakverandering, overdracht van d.m.v. subsidiegelden opgebouwde positieve vermogensbestanddelen aan Staat.

Naam van de bekostiging: Emancipatie-instellingen op regionaal niveau.

Bedrag : 4 miljoen.

Vorm van de voorziening: subsidieregeling.

Aard van de voorziening: Overdracht goederen, die met rijksmiddelen zijn aangeschaft, om niet aan het Rijk.

Naam van de bekostiging: Centra Beroepsoefening en beroepsoriëntatie

Bedrag : 35 miljoen.

Vorm van de voorziening: subsidieregeling

Aard van de voorziening: Minister kan bepalen, dat goederen, die met behulp van rijksmiddelen zijn aangeschaft, om niet aan het Rijk worden overgedragen.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging: Wettelijke regeling
Emigratiebestuur

Bedrag : 1½ miljoen

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling

Aard van de voorziening: Ter beschikkingstelling goederen aan minister, indien van enig goed geen gebruik meer kan worden gemaakt.

Naam van de bekostiging: Kinderbeschermingsinstellingen

Bedrag : 16 miljoen

Vorm van de voorziening: Beginselenwet + Uitvoeringsbesluit

Aard van de voorziening: Hypotheekverstrekking door bestuur instelling t.b.v. Staat

Naam van de bekostiging: Landbouwscholen

Bedrag : 213 miljoen

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling W.V.O. artikel 101.

Aard van de voorziening: Als goederen waarvoor een vergoeding van het Rijk is genoten aan hun bestemming worden onttrokken of met toestemming minister worden vervreemd of de bekostiging worden beëindigd is een door de minister vast te stellen bedrag verschuldigd.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging: Basis-onderwijs

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Bij opheffing basisschool worden niet-bestede vergoedingen teruggestort in de betreffende overheidskas (doorgaans 's Rijkskas). Roerende- en onroerende goederen, met behulp van rijksmiddelen aangeschaft, worden aan de gemeenten overgedragen.

Naam van de bekostiging: Voortgezet onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: zie bij landbouwscholen.

Aard van de voorziening: idem.

Naam van de bekostiging: Hoger beroepsonderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling (ontwerp).

Aard van de voorziening: Als bij voortgezet onderwijs.

Naam van de bekostiging: Wetenschappelijk onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Vervreemden, bezwaren van onroerend goed, waarvoor rijksbijdragen of gemeentelijke bijdragen zijn verleend, door curatoren, zijn onderworpen aan goedkeuring minister.

Overeenkomst.

Naam van de bekostiging: Militaire tehuizen

Bedrag : 3½ miljoen

Form van de voorziening: Overeenkomst

Waard van de voorziening: Bij vervreemding, onttrekking aan bestemming, restitutie van subsidie, minus 1% voor elk jaar dat gebouw als mil. tehuis is gebruikt.

Naam van de bekostiging: Vormingscentra

Bedrag : 1.3 miljoen

Form van de voorziening: obligo-overeenkomst

Waard van de voorziening: Als bij militaire tehuizen

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Form van de voorziening:

Waard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Form van de voorziening:

Waard van de voorziening:

Diversen.

Naam van de bekostiging: St. Studiecentrum rechtspleging

Bedrag : 1.2 miljoen

Vorm van de voorziening: Subsidiebrief

Aard van de voorziening: Overdracht aan het Rijk van positieve vermogensbestanddelen

Naam van de bekostiging: Vervreemding ontwikkeling uniforme grondslagen en coördinatie van inform. voorz. bouwwezen

Bedrag : 165.000,--

Vorm van de voorziening: Brief

Aard van de voorziening: Accoord met reserve van f 100.000,-- afwikkelingskosten.

Naam van de bekostiging: Ned. Spoorwegen

Bedrag : 1.2 miljard

Vorm van de voorziening: -

Aard van de voorziening: Rijk is enig aandeelhouder

Naam van de bekostiging: Gelderse ontwikkelingsmij.

Bedrag : 17 miljoen.

Vorm van de voorziening: -

Aard van de voorziening: Het Rijk is voor 50% aandeelhouder.

Naam van de bekostiging:

Kon.Instituut voor de Tropen.

Bedrag :

+ 3 miljoen.

Vorm van de voorziening:

--

Aard van de voorziening:

Het ministerie is vertegenwoordigd in het bestuur.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Vergoeding aan Staat

- naam van de bekostiging: Rijksreg. Landelijk Sociaal-Cultureel Werk
- bedrag : 46 miljoen
- vorm van de voorziening: subsidievoorwaarden-regeling
- aard van de voorziening: Indien subsidiëring tot het verwerven van eigendommen of anderszins tot vermogensvorming heeft geleid, is bij beëindiging van de subs, bij liquidatie, bij vervreemding of bestemmingsverandering een vergoeding aan het rijk verschuldigd (overleg Min.)
- naam van de bekostiging: Gezinsverzorging en gezinshulp
- bedrag : 1.2 miljard
- vorm van de voorziening: Aanvullende subsidievoorwaarden
- aard van de voorziening: zie regeling d.d. 23-5-84.
- naam van de bekostiging: Part. Landbouworganisaties.
- bedrag : 25 miljoen
- vorm van de voorziening: subsidievoorwaarden-regeling
- aard van de voorziening: Bij wijziging doelstelling, activiteiten, liquidatie, beëindiging subsidie, vervreemding en wijziging bestemming eigendommen, is instelling een vergoeding aan Rijk verschuldigd, als subsidiëring heeft geleid tot verwerving eigendommen of anderszins tot vermogensvorming.
- naam van de bekostiging: Landbouwscholen
- bedrag : 213 miljoen
- vorm van de voorziening: wettelijke regeling W.V.O. art. 101 .
- aard van de voorziening: Als goederen waarvoor een vergoeding van het Rijk is genoten aan hun bestemming worden onttrokken of met toestemming Minister worden vervreemd of als de bekostiging wordt beëindigd is een door de Minister vast te stellen bedrag verschuldigd.

Naam van de bekostiging: Voortgezet onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: zie bij landbouwscholen.

Aard van de voorziening: idem.

Naam van de bekostiging: Hoger beroepsonderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling (ontwerp).

Aard van de voorziening: Als bij voortgezet onderwijs.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Bestemming saldo door of met goedkeuring van minister,
al dan niet tesamen met anderen.

Naam van de bekostiging: Stichting C.C.O.Z.

Bedrag: ½ miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Bestemming batig saldo door bestuur na goedkeuring minister,
Sociale Verzekeringsraad en Federatie van Bedrijfsverenigingen.

Naam van de bekostiging: Stichting Ontwikkelings- Saneringsfonds resp. Landbouw,
Visserij.

Bedrag: 2 miljoen resp. 104 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Minister geeft bestemming aan liquidatiesaldo.

Naam van de bekostiging: Nat. Bureau Toerisme

Bedrag: 23 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Minister geeft bestemming aan liquidatiesaldo voor soortgelijk
doel.

Naam van de bekostiging: Centraal orgaan scheppend ambacht

Bedrag: 28 miljoen

Vorm van de voorziening: statuten

Aard van de voorziening: Goedkeuring minister voor bestemming liquidatiesaldo.

Naam van de bekostiging: Vereniging Veilig Verkeer Nederland

Bedrag : 7 miljoen

Vorm van de voorziening: subsidievoorwaarden-regeling

Aard van de voorziening: Bij liquidatie, bestemming vrijkomende activa aan goederenminister onderworpen.

Naam van de bekostiging: Legermuseum

Bedrag : 27 miljoen

Vorm van de voorziening: Statuten

Aard van de voorziening: Bestuur bepaalt bestemming liquidatiesaldo, met inachtneming van aanbevelingen Minister.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Verdeling batig saldo over subsidiënten

Naam van de bekostiging: Stichting Standaard Bestek voor burgerlijke Utiliteitsbouw.
Bedrag : 700.000
Vorm van de voorziening: statuten
Aard van de voorziening: Vereffening baten en lasten naar rato bijdrage participanten.

Naam van de bekostiging: Stichting Veiligheidsinstituut
Bedrag : 3 miljoen
Vorm van de voorziening: statuten
Aard van de voorziening: batig saldo vervalt aan subsidiënten naar ratobijdrage, gedurende laatst verlopen boekjaren.

Naam van de bekostiging: Stichting Voorzieningsfonds voor kunstenaars
Bedrag : 1,1 miljoen
Vorm van de voorziening: Statuten.
Aard van de voorziening: Vereffening van de nog beschikbare gelden op grondslag van evenredige verdeling tussen het ministerie en de op de datum van ontbinding subsidiërende gemeenten en aangesloten verenigingen en stichtingen.

Naam van de bekostiging:
Bedrag :
Vorm van de voorziening:
Aard van de voorziening:

Overdracht c.q. ter beschikkingstelling goederen aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Beroepsopleidingen Volksgezondheid
Bedrag : 19 miljoen
Vorm van de voorziening: subsidievoorwaarden-regeling
Aard van de voorziening: Bij beëindiging exploitatie of anderszins verlies van subsidie, bij vervreemding onroerend goed, ter beschikkingstelling daarvan aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Consultatiebureaux voor alcohol- en drugs.
Bedrag : 50 miljoen.
Vorm van de voorziening: subsidievoorwaardenregeling
Aard van de voorziening: Voor vervreemding en bezwaring van roerende/onroerende goederen is goedkeuring min. vereist. Bij beëindiging bureau of anderszins verlies van overdracht goederen aan Rijk c.q. een bedrag verschuld naar rato rijksbijdrage.

Naam van de bekostiging: Emigratiebestuur
Bedrag : 1½ miljoen
Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling
Aard van de voorziening: Ter beschikkingstelling goederen aan Minister, indien van enig goed geen gebruik meer kan worden gemaakt.

Naam van de bekostiging:
Bedrag :
Vorm van de voorziening:
Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging: Emancipatie-instellingen op regionaal niveau.
Bedrag : 4 miljoen
Vorm van de voorziening: Subsidieregeling
Aard van de voorziening: Overdracht goederen, die met rijksmiddelen zijn aangeschaft, om niet aan Rijk.

Naam van de bekostiging: Centra Beroepsoefening en beroepsoriëntatie
Bedrag : 35 miljoen
Vorm van de voorziening: Subsidieregeling
Aard van de voorziening: Minister kan bepalen, dat goederen, die met behulp van rijksmiddelen zijn aangeschaft, om niet aan Rijk worden overgedragen.

Naam van de bekostiging:
Bedrag :
Vorm van de voorziening:
Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:
Bedrag :
Vorm van de voorziening:
Aard van de voorziening:

Overdracht positieve vermogenssaldi aan Rijk

Naam van de bekostiging: Reclasseringsinstellingen

Bedrag : 56 miljoen

Vorm van de voorziening: Reclasseringsregeling

Aard van de voorziening: Bij beëindiging en taakverandering, overdracht van d. v. v. subsidiegelden opgebouwde positieve vermogensbestanddelen aan Staat.

Naam van de bekostiging: Oorlogsgravenstichting

Bedrag : 4 miljoen

Vorm van de voorziening: statuten

Aard van de voorziening: liquidatie door Raad van Bestuur. Postief vermogenssaldi overdragen aan Rijk.

Naam van de bekostiging: St. studiecentrum rechtspleging

Bedrag : 1.2 miljoen

Vorm van de voorziening: subsidiebrief

Aard van de voorziening: overdracht aan het Rijk van positieve vermogensbestanddelen.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Restitutie subsidie

Naam van de bekostiging: Militaire tehuizen

Bedrag : 3½ miljoen

Vorm van de voorziening: overeenkomst

Aard van de voorziening: bij vervreemding, ontbreking van bestemming, restitutie van subsidie, minus 1% voor elk jaar dat gebouw als mil. tehuis is gebruikt.

Naam van de bekostiging: Vormingscentra

Bedrag : 1.3 miljoen

Vorm van de voorziening: obligo-overeenkomst

Aard van de voorziening: als bij militaire tehuizen

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Diversen

Naam van de bekostiging: Gelderse ontwikkelingsmij.
Bedrag : 17 miljoen
Vorm van de voorziening: -
Aard van de voorziening: Het Rijk is voor 50% aandeelhouder

Naam van de bekostiging: Ned. Spoorwegen
Bedrag : 1.2 miljard
Vorm van de voorziening: -
Aard van de voorziening: Rijk is enig aandeelhouder

Naam van de bekostiging: Kinderbeschermingsinstellingen
Bedrag : 16 miljoen
Vorm van de voorziening: Beginselenwet + Uitvoeringsbesluit
Aard van de voorziening: Indien de minister subsidie heeft verleend in de bouwkosten van een inrichting, moet het bestuur een hypotheek t.o.v. de Staat verstrekken.

Naam van de bekostiging: Vereniging ontwikkeling uniforme grondslager en coördinatie van inform. voorz. bouwwezen.
Bedrag : 165.000
Vorm van de voorziening: brief
Aard van de voorziening: accoord met reserve van f. 100.000 afwikkelingskosten.

Naam van de bekostiging: Basis-onderwijs

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Bij opheffing basisschool worden niet-bestede vergoedingen teruggestort in de betreffende overheidskas (doorgaans 's Rijkskas). Roerende- en onroerende goederen, met behulp van rijksmiddelen aangeschaft, worden aan de gemeenten overgedragen.

Naam van de bekostiging: Voortgezet onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: zie bij landbouwscholen.

Aard van de voorziening: idem.

Naam van de bekostiging: Hoger beroepsonderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling (ontwerp).

Aard van de voorziening: Als bij voortgezet onderwijs.

Naam van de bekostiging: Wetenschappelijk onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Vervreemden, bezwaren van onroerend goed, waarvoor rijksbijdragen of gemeentelijke bijdragen zijn verleend - door curatoren, zijn onderworpen aan goedkeuring minister.

Naam van de bekostiging: St. Rechtsbijstand dienstplichtigen

Bedrag : f. 450.000,-

Vorm van de voorziening: statuten

Aard van de voorziening: Nat. Raad Welzijn Mil. bepaalt bestemming bezittingen, na betaling schulden.

Naam van de bekostiging: Buiza.
Kon. Instituut voor de Tropen

Bedrag : + 3 miljoen.

Vorm van de voorziening: ---

Aard van de voorziening: Het ministerie is vertegenwoordigd in het bestuur.

Naam van de bekostiging: O. en W.
Basis-onderwijs

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Bij opheffing basisschool worden niet-bestede vergoedingen teruggestort in de betreffende overheidskas (doorheen 's-Rijkskas). Roerende- en onroerende goederen, met behulp van rijksmiddelen aangeschaft, worden aan de gemeenten overgedragen.

Naam van de bekostiging: Wetenschappelijk onderwijs.

Bedrag : --

Vorm van de voorziening: Wettelijke regeling.

Aard van de voorziening: Vervreemden, bezwaren van onroerend goed, waarvoor rijksbijdragen of gemeentelijke bijdragen zijn verleend door autoriteiten, zijn onderworpen aan goedkeuring minister.

Naam van de bekostiging: St. Rechtsbijstand dienstplichtigen

Bedrag : f. 450.000,-

Vorm van de voorziening: statuten

Aard van de voorziening: Nat. Raad Welzijn Mil. bepaalt bestemming bezittingen, na betaling schulden.

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

Naam van de bekostiging:

Bedrag :

Vorm van de voorziening:

Aard van de voorziening:

VERVREEMDING VAN MET RIJKSMIDDELEN BEKOSTIGDE GOEDERENSamenstelling van de werkgroep

Ir. drs. R.B.J.C. van Noort, (voorzitter)
 plv. Secretaris-Generaal,
 Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (voorzitter);
 Drs. L.J. Winkelhagen, (secretaris)
 Inspectie der Rijksfinanciën,
 Ministerie van Financiën (secretaris);
 Mr. L.W. de Valk, (adj. secretaris)
 Sector Wetgeving en Juridische Zaken
 Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur
 drs. R.N. van Alem
 Centrale Directie Financieel-Economische Zaken
 Ministerie van Justitie
 Mr. W. Blokzijl
 Directie der Domeinen
 Ministerie van Financiën
 Drs. R.W.M. van den Boezem
 Centrale Directie Financieel-Economische Zaken
 Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur
 D. den Dekker
 Directie Financieel-Economische Zaken
 Ministerie van Verkeer en Waterstaat
 Mr. H.M.A. Hehenkamp
 Directie Financiën
 Ministerie van Economische Zaken
 Mr. F.J. Heheman
 Centale Directie Wetgeving, Juridische en Bestuurlijke Zaken
 Ministerie van Financiën
 Drs. J.A. Hekman
 Afdeling Financieel-Economische Zaken
 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
 Drs. J.M. Nan
 Inspectie der Rijksfinanciën
 Ministerie van Financiën
 Drs. W.H.P. van Velthuysen
 Directoraat-Generaal voor het Voortgezet Onderwijs
 Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
 Mr. G.P.I.M. Wuisman
 Kabinet van de Minister-President
 Ministerie van Algemene Zaken

Samenstelling van de subwerkgroep

Mr. F.J. Heheman, (voorzitter) Ministerie van Financiën
 Mr. Drs. B.G. Huitema, Ministerie van Financiën
 Mr. W.J. Blackstone, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
 Mevr. Mr. Y.E.T.M. Gerner, Ministerie van Landbouw en Visserij
 Mevr. Mr. E.J. Rood, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
 Mr. I. Jansen, Ministerie van Justitie
 Mr. T. Nifterik, Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur
 Mr. L.W. de Valk, Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.